

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/II

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Poguben pojav

Angleški tisk živahno razpravlja o pravkar objavljenih uradnih podatkih o gibanju prebivalstva v Angliji tekom lanskega leta 1920. Kakor marsikje drugod v našem »naprednem« času, kaže tudi v tem primeru število rojstev stalno nazadovanje. Še v letih 1861—1870 je znašal količnik povprečno 33,4 in v letih 1871—1880 celo 34,3 na vsak tisoč prebivalstva. A potem se je pričel naglo manjšati in je lani zdrnil na 16,3; dosedaj najnižje število. Sicer je istočasno nazadovalo tudi število smrtnih slučajev. V letih 1861—1870 je umiralo povprečno po 22,6 oseb, v letih 1871 do 1880 pa 21,3 oseb na vsak tisoč prebivalstva, dočim znaša lanski količnik samo 16,3 (čeprav se je nekoliko zvišal po letu 1919). A kakor je razvidno iz navedenih števil, nazaduje umiranje neprimerno počasneje nego rojstva. To razmerje utesuje torej samo za spoznanje, kaj se je na preprečitih poraznih posledic tega pojava. Angleško prebivalstvo narašča vedno bolj počasi. Do leta 1870 je znašal prirastek po 10,8 v prihodnjem desetletju po 13 ljudi na vsak tisoč prebivalstva, lani pa je znašal samo 3,3!

Seveda ne pomenijo te žalostne številke same na sebi veliko novega. Izpisal sem jih zato, da pridemo do jedra usodnega vprašanja o »beli kugi«. Angleška znanstvena kritika ga je razsvetlila z vso zanj značilno teletičnostjo. Tako tudi mora biti, zatrjujejo »evgenisti«, pristihi nauka o izboljšanju človeške rase, češ malotični otroci so vedno bolj nadarjeni in dobijo tudi lahko boljše vzgojo. »Torej bomo imeli boljše, polnovredni naraščaj.« Ta logika je značilna za angleško javnost, ki je od nekdaj tako ponosna na uspehe svojih periturnarjev in konjerejev. Tako vsi ti »znanstveni dokazi« govorijo samo o želji opravičiti dejansko stanje, v resnici pa nikogar ne morejo prepričati. Preproste življenjske izkušnje dokazujejo, da je bil večkrat najbolj nadarjen tretji, peti ali celo zadnji izmed 8 ali 9 otrok, dočim so kazali vsi ostali bratje ali sestre zgolj povprečne zmogljivosti. Tako je bilo n. pr. s Schillerjem ali Levom Tolstojem. Še več: duševna nadarjenost čisto sploh ni vzporedna s telesnim zdravjem. Če bi se redno »brez bolečin zastrupili« slabotni novorojenčki, kakor po vzgledu nekdanjih Spartancev ali neusmiljenih starih Germanov, zahtevajo do slednji evgenisti, bi bil med njimi na primer tudi veliki filozof Kant. Nasprotno so šestokrat ostali prav navadni ljudje oni otroci, čijih rojstvu in vzgoji so kumovali evgenistični nauki.

Ampak nazadovanje števila rojstev je vedno posledica kulturnega napredka. To je stalni biološki zakon. Nižje rase so bolj hitro plodijo nego višje. Tako zahteva boj za obstanek. Zajci n. pr. imajo največ mladičev, in samo radi tega ne morejo liseice, volkovi ter drugi sovražniki popolnoma zatreti zajčjega zaroda, tako beremo dalje v angleških listih. Evgenisti se sploh radi sklicujejo na »močne zakone«, a življenje se zopet ne zmeni za njih točnost. Videli smo, da pomeni za Anglijo letnica 1880 omo usodno mejo, po kateri je nastopil količinski rojstev rakovo pot. Torej bi to po potezah evgenistov pomenilo, da je postala Anglija po letu 1880 domovina »višje rase«, dočim je bila menda prej med »nižjimi«. Potem bi morali mi šteti med člane te nižje rase tudi poprej v družinah s številno deco rojene velike Angleže kot Darwin, Dickens, Huxleya, da ne govorimo o drugih. Ali je mogoče še braniti to preprosto stališče?

Bodimo rajši odkritostni in povejmo brez ovinkov, da znanost ne ve prav ničesar o naravnem »biološkem zakonu«, ki veže nazadovanje rojstev s kulturnim napredkom. V resnici govori znižanje rojstnega količnika samo o kratkovidni in sebični nekrščanski miselnosti sedanjih premožnih kulturnih narodov. Število zakonov ne kaže na Angležem, kakr tudi drugod, nobenega nazadovanja. Ne držijo tudi izgovori o samostojnih ženskih poklicih, tovarni in pisarni, ki baže preprečuje materinstvo. Dočim se namreč nanaša ta pojav šele na vojna in povojna leta, se je pričelo nazadovanje rojstnega količnika mnogo poprej. Seveda ni nobena slučajnost, da beleži usodna letnica 1881 tudi začetek javnega gibanja pristašev takozvanega »neomaltuzijanizma«. To prvo leto so oblasti še preganjale nauke o »razumni omejitvi števila otrok«. Potem so morale popustiti. »Nova Maltusova teorija« je na Angleškem postala naravnost »socialna verodgovornost«. Poleg številnih novinarjev, pravnikov, politikov, ekonomistov so jo branili pred vsem posebno duhovniki anglikanske cerkve! Radi tega so se razpasli ti nauki med ljudstvom.

Priljubimo torej, da so razlogi, ki jih navajajo zagovorniki omejevanja rojstev, samo za las privlečeni, da se utemelji praksa, za katero govori samo človeški egoizem, udobnost in materialistično mišljenje staršev, ki nočejo imeti zaroda. Ni pa nobenega po znanstvenih dognanega dokaza za trditev, da bi utegnila neplodnost prinesiti korist družini, javnosti in državi. Katoliška cerkev, ki je od kraja napovedala boj beli kugi, z zadoščenjem lahko gleda, kako so se razblinili v nič »biološki zakon« lažnimanstvenih skrunilcev božjih zapovedi. Kajti noben resničen znanstvenik ne more podpreti teh evgenikov, oziroma njihovih blodenj z eksaktnimi dognanji in jih tudi ne. Služi jim žal samo spekulativna žurnalistika, ki ugaja željam uživanja željne materialistične dobe. Pametni ljudje pa zmažujejo z glavo in se resno zamisljajo v vprašanje, od katerega je odvisen obstoj bele rase in njenega dozdaj prvenstvenega stališča v svetu.

Kar se pa tiče države, so danes vsi, ki jim je mar naroda in javne blaginje, prepričani, da

Nevarno naraščanje revolucio- narnega pokreta v Španiji

Enotna republikanska fronta - Barcelona, središče političnega štrajkovskega gibanja - Bojazen, da ne bi se vpostavila prejšnja diktatura

Madrid, 18. sept. Španija zopet preživlja zelo burne čase. Vlada je na tem, da razpiše nove volitve in je zato tudi odpravila preventivno cenzuro. Položaj pa kljub temu ni jasen, ampak se je baš v sedanjem trenutku hudo zapletel, to pa zaradi silovite agitacije vseh republikanskih elementov.

Po izjavah, ki jih je dal te dni vojvoda Maura o svojem razgovoru z bivšim konservativnim ministrom in voditeljem zmerne katalonske stranke v Parizu, g. Cambo, slednji ne smatra za oportuno, da bi vstopil v vlado generala Berenguera, ki bo izvedel volitve, ampak misli, da je boljše, če počaka njihovega izida.

To zadržanje g. Cambo je samo potrditev velike desorientacije, ki vlada v Španiji glede vprašanja, kako naj bi se po padcu diktature generala de Riveria vpostavilo normalno stanje.

Po računih lista »Heraldo de Madrid« se bo udeležilo volilnega boja 15 desničarskih in 21 levičarskih strank. Spritno tega položaja je naravno, da si vsi, ne izjemši sedanjega prehodnega vlado, želijo konzultirati volivce, da bi se dobila jasna slika, na čigavi strani je večina španskega naroda. Toda mnogi se boje, da ta volja ne bo prišla resnično do izraza. Na vsak način pa je zelo veliko vprašanje, ali se bo ljudska volja upoštevala, če bi izpadla drugače, nego si merodajni krogi želijo.

Ti krogi so namreč zadnje čase zopet zelo vznemirjeni po zopetnem nenadnem naraščanju republikanskega gibanja. Mogoče to gibanje v resnici ni tako obsežno, na vsak način pa voditelji republikancev don Edoardo Ortega y Gasset, socialist Prieto, posebno pa gdn. Kent, ki si je priborila odlični položaj v republikanski radikalno socialistični stranki, rabijo na shodih, ki se vrše po celi državi, jako ostre besede. V svojih govorih napadajo republikanci z največernostnimi izrazi

v prvi vrsti kralja. »Vse svoje sile bom uporabil, da strmoglavim Alfonza XIII. in monarhijo, če-tudi bi me stalo življenje,« je na takem shodu zaklical Prieto. Ortega y Gasset pa je izjavil, »da mir in red, kakor si ga predstavljajo republikanci, ni mir grobov, kakor si ga želi vlada.«

Republikanci se posebno ponašajo s tem, da vstopajo v njihove vrste ne samo bivši liberalci, ampak tudi konservativci in socialisti in da se je tudi strokovna zveza španskih delavcev postavila na njihovo stran, kar se smatra za velik uspeh, ker so sedaj delavci bili glede na vprašanje monarhije ali republike nevtralni. Govorijo, da se je na sestanku v San Sebastianu sklenila enotna fronta vseh republikanskih strank, kateri so se pridružili tudi katalonski separatisti in federalisti.

Zaradi tega so volivni shodi povsod jako burni in republikanci povsod provocirajo nered in revolucijo, katero tudi po svojih listih sedaj popolnoma odkrito propagirajo. Na shodih se vršijo pretepi, ponekod je prišlo tudi do strelcev in aretacij, v Valenzii so pa republikanci pobili šipe na sedežu monarhistične unije.

V novo fazo je stopila volivna borba po štrajkovskem gibanju, ki se je začelo čezdalje bolj širiti. Vlada je prepričana, da so ti štrajki popolnoma političnega značaja in da so jih zanetili republikanci. Centrum štrajkovskega gibanja je kakor vedno Barcelona, izbruhnila pa so tudi že v Granadi, v Palmo del Rio in v Cordovi. Kar se tiče Katalonije, pa so stopili v štrajk vsi gradbeni delavci. Število vseh štrajkujočih znaša dosedaj 200.000.

Vlada postopa zelo strogo in je v Cordovi aretirala ves štrajkovni odbor ter zaprla delavsko zbornico. V Barceloni, kjer razen zidarjev štrajka jo tudi drugi delavci, neizjemši komunalnih in transportnih, je policija izvršila veliko aretacij in

se boji, da ne bi izbruhnila generalna stavka. Guverner general Despurola se je celo odločil, da cenzure ne odpravi, ampak jo nasprotno še poostri. V Granadi so štrajkovci napadli neke trgovine, radi česar je bil neki orožniški častnik prisiljen, da strelja. Ker je policija zaprla več sto delavcev, med njimi predsednika organizacije tramvajskih sprevodnikov, se je proglasil v Granadi generalni štrajk. V Madridu so zaradi negotovosti položaja padli na borzi mnogi papirji.

Sprito tega položaja se skrajni monarhisti prizadevajo, da bi se volitve, ki so nameravane v decembru mesecu, sploh ne vršile, in se zato mnogi boje, da ne bi kralj posegel vnovič po diktaturi. Tako vsaj se je izrazil barcelonski župan, znani katalonski avtonomist De Guell.

Med tem pa se je položaj v Barceloni zelo poslabšal. Dijaki so se z delavci solidarizirali. Strogi ukrepi, ki jih je izdal guverner, so samo pospešili splošno stavko, ki bi se morala danes začeti. Ravnatelji in uredniki lista »Solidarides« so bili aretirani. Izdan je bil nalog za aretacijo delegatov stavkovnega odbora delavskih sindikatov. Člani odbora pa so se skrili in in odredili zastopnike v slučaju aretacije. Ulice v Barceloni nudijo strašno sliko, ker štrajkajo tudi pometalci. Povsod leži nečistoča in smet, ki ga zdaj čistijo vojaški oddelki. Vojaški oddelki vzdržujejo tudi red na ulicah in vodijo promet. V Barceloni je koncentrirana meščanska garda. Guverner ima polnomoč, da odredi, kar se mu zdi potrebno.

Madrid, 18. sept. as. Stavka v Barceloni se je razširila še nadalje, vendar do sedaj ni prišlo do resnih dogodkov. Smatra se, da bo koncem tedna proglašena več ali manj popolna generalna stavka. Nedvomno ima stavka čisto politično ozadje. Zahteva se, da odstopi občinski svet v Barceloni. V Granadi stavka nad 3500 delavcev, tam so bila izvršena tudi sabotažna dejanja.

Beg nemškega kapitala

Hittler se hoče polastiti armade in policije

Pariz, 18. sept. as. Herriot izjavlja v »Ere Nouvelle« glede volitev v nemški državni zbor, da je nacionalistični val v Nemčiji samo prehodnega značaja. Francija nima vzroka izpremeniti svoje spraviljivo stališče nasproti Nemčiji in ke-sati se svojih mirolojubnih koncesij. Pristaši Hitlerja, če bi prišli na vlado, bi kmalu uvideli, da se Francija tudi brez vojaških sredstev lahko brani učinkovito. Upati pa je, da bodo tudi republikanske stranke v Nemčiji priznale potrebo, da je treba skupno braniti weimarsko ustavo. »Petit Journal« poroča, da je po volitvah v Nemčiji začel v ogromni meri bežati kapital iz Nemčije. Tako ogromna premoženja so spravili Nemci na varno v Švico in v Francijo, da je bankam težko spraviti denar. Pri tem so se pa posebno požurili nemški finančniki in industrijalci Hitlerjeve garde, ki so podpirali Hitlerja in računali z zmerno njegovo zmago, sedaj pa so postali žrtve lastne neopredelnosti. Hitler jim je zrasel čez glavo in njihova panika nima mej.

Berlin, 18. sept. as. Hitler je za prihodnji četrtek sklical konferenco v Berlin, za katero se

že sedaj vrše priprave v Münchenu. Kakor poroča neki berlinski komunistični list, se v Münchenu vrši konferenca vseh narodno-socialističnih bivših vojaških in policijskih častnikov pod vodstvom generala von Frankensteinia in stotnika Beneša, voditelja udarnih čet, o taktiki stranke in za velikopotezno propagando v nemški vojski in policiji. Govori se, da hoče Hitler centralo narodnih socialistov iz Münchena prestaviti v Berlin, ker so imeli narodni socialisti pri zadnjih volitvah na jugu države med katoličani mnogo manj uspehov, kakor na severu med protestanti.

Protinemški teden na Poljskem

Varšava, 18. sept. as. Visoki val nemškega nacionalizma je povzročil na Poljskem nasprotne manifestacije. Obrambne zveze iz tabora Pilsudskega priredijo od 21. do 28. septembra tako zvani »protinemški teden«.

Aretirana kmetska poslanka, gospa Kusmowska, je bila pred izjemnim sodiščem radi razzall-tve Pilsudskega obsojena na šest mesecev zapora.

Med Nemčijo in Malo antanto

Gospodarska zblizanja

Dunaj, 18. sept. as. Zenevski poročevalec lista »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da se bosta v kratkem sestala dr. Curtius in Briand, da se posvetujeta o možnostih gospodarskega sodelovanja v Evropi. Tudi države Male Antante ter Poljske so pokazale interes za žitno politiko v srednji Evropi skupno z Nemčijo. Najprej se hočejo sporazumeti z Nemčijo glede prednostnih carin in glede organizacije žitnega trga. Da se dobijo potrebna sredstva za

navedene svrhe, so se države Male Antante, zlasti pa Jugoslavija in Rumunija, obrnile na Francijo, da dobijo agrarno posojilo za zgraditev velikih žitnih skladišč in drugih naprav, ki naj omogočijo, da lahko potakajo ugodnejši cen pri prodaji žita. Z Nemčijo se vodijo pogajanja kot z nakupovalko in od teh pogodb z Nemčijo bo odvisno, koliko bo Francija pripravljena dati temeljnega kredita.

Priprave za balkansko konferenco

Balkanska himna in zastava

Atene, 18. sept. AA. V komiteju za organizacijo balkanske konference v Atenah zaključuje s posebno vneto zadnje priprave. Zaenkrat sta samo Rumunija in Albanija službeno prijavili svoja odposlanstva in navedli poimenočeno svoje delegate. Rumunsko delegacijo bo vodil bivši minister za zunanje zadeve Mitileanu. Predsednik grškega komiteja Papanastasiu se intenzivno zanima za priprave in veruje, čeprav se z raznih strani oglašajo skeptični glasovi v pozitiven uspeh bankanske konference. Na današnji seji so izbrali za balkansko himno pesem, ki jo je poslal neznani pesnik iz Halkidike. Vposlanji je bilo več sto himen, ki pa niso ugajale. Himno bodo sedaj izročili znanemu grškemu skladatelju Labletu, da skomponira melodijo. Na tej seji je bila določena

tudi balkanska zastava, ki bo sestavljena iz barv zastav posameznih balkanskih držav. V sredini bo belo polje s šestimi zvezdami, ki naj bo simbol miru. Za časa balkanske konference bo prirejena v Atenah vsebalkanska umetnostna razstava; udeležbo so obljubile skoro vse balkanske države. Pri tej priliki bo prenešen del jugoslovanskega paviliona iz Soluna v Atene.

Poostren položaj v Indiji

London, 18. sept. as. Položaj v Indiji se je zopet poostiril. V Delhiju je bilo večeraj aretiranih 150 pristašev kongresnega odbora, v Bombayu pa so se vršile hišne preiskave tudi pri sestri aretirane gospe Naidu. Policija je zaplenila veliko številno prepovedanih letakov in knjig. V bližini Allahabada je bil poskušni atentat na železnico, da bi vrgli s tira ekspressni vlak v Bombay. Odvili so tratičnice, vendar pa se je najprej iztril neki tovorni vlak, ne da bi se pri tem ponesrečila kaka oseba. »Daily Herald« poroča, da je Caman Lakel, ki je bil kot edini član indijskih strokovnih organizacij povabljen na angleško indsko konferenco, odklonil vabilo, ker smatra, da bo konferenca ostala brezuspešna.

Kralj v Niški banji

Niš, 18. sept. AA. Danes ob 17.15 je prispel iz Belgrada s posebnim dvorskim vlakom v Niš Nj. Vel. kralj Aleksander, ki sta ga spremljala maršal dvora general Dimetrijev in adjutant polkovnik Bekić. Na postaji so vladarja pozdravili ban moravske banovine g. Nestorović, komandant armije general Miloš Jovanović, komandant moravske divizije general Miloš Ječmenić, komandant konjiške divizije general Peter Kosić, predsednik občine Milorad Cavdarević in drugi. Nj. Vel. kralju so bile prirejane na postaji viharne ovacije. Iz Niša se je kralj odpeljal v niško Banjo, kjer ga je sprejel predsednik občine z občinskim odborom in upravniki kopališča. Seljaki so obsipali kralja s cvetjem. Vlada se je nastanil v vili »Oliver«, ki je last odvetnika Hlebečevića.

Rektorji pri kralju

Belgrad, 18. sept. m. Včeraj popoldne so bili sprejeti v avdienco Nj. V. kralja Aleksandra rektorji ljubljanske, zagrebške in belgrajske univerze. dr. Čeda Mitrović, dr. Josip Belobrk in dr. Metod Dolenc. Rektorji so se zahvalili kralju za veliko zanimanje, da se je v tako hitrem času sprejel modern zakon o univerzah.

Napredovanja geometrov

Belgrad, 18. sept. m. V II. 1. so napredovali višji katastrski geometri gg. Karel Kavšek iz Murske Sobote, Ivan Vernik iz Novega mesta, Franc Zupančič iz Kranja; v II. 2. višji katastrski geometri gg. Vazilij Jeras iz Celja, Leopold Juran iz Maribora, Franc Osek iz Ptujja.

Nov poslanik v Zoliji

Belgrad, 18. sept. m. Z ukazom Nj. V. kralja je postavljen dr. Aleksander Vukčević za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Sofiji.

Novi člani zagreb. gledališča

Belgrad, 18. sept. m. Minister prosvete je odločil, da se morejo nastaviti v narodnem gledališču v Zagrebu kot solisti Franc Simenc, Ivan Steicer, ga. Zinka Villan Kunčeva in Marija Zličar.

Posvetovanja gospodarsvenikov

Belgrad, 18. sept. m. Predstavniki gospodarskih korporacij in delegati gospodarskih zbornic bodo imeli v teku naslednjih dni več konference s pomočnikom ministrstva financ g. Letica. Na konferenci bodo obravnavali predlog kongresa gospodarskih zbornic o vprašanju pravilnika za poslovni promet.

Seja gradbenikov Jugoslavije

Zagreb, 18. sept. p. Danes predpoldne se je vršila seja upravnega odbora zveze gradbenikov kraljevine Jugoslavije, kateri so prisostvovali sekcije iz Zagreba, Sarajeva, Ljubljane, Zemuna, Osijeka, Sombora, Splita in Sušaka. Glavna skupščina je bila otvorjena popoldne ob pol štiri, predsednoval je g. Miloš Miladinović, gradbenik iz Sarajeva. Po uvodnem pozdravu je predlagal, da se pošljejo vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade, generalu Živkoviću, ministru za trgovino in industrijo in gradbenemu ministru. Predlog je bil sprejet z burnim aplavzom. Za tem je bilo predčitano poročilo, iz katerega je razvidno, da šteje zveza 148 rednih in 74 izrednih članov. Sprejeta so bila nova pravila, izvoljen je bil nov odbor s predsednikom g. Nandorjem Andijal-om.

Priprave na plebiscitno proslavo

Celovec, septembra.

O plebiscitnih slavnostih moramo povedati, da se ljudstvo na deželi najsi bo tega ali onega mišljenja, ne zanima dosti. Kmetstvo ljudstvo ima druge skrbi, ki ga tlačijo; davki, gledati mora, da vsaj nekaj izkupi žita in živine, da je za domače potrebe. Plebiscitne slavnosti rojijo po glavi nemikemu učitelstvu in uradnikom, ki imajo stalne dohodke, potem gostilničarjem in trgovcem, a tem le iz materialnih ozirov. Splošno se opaža, da se desetletnica izrablja v reklamne svrhe posebno v povzdigo tujeskega prometa. Kmetstvo ljudstvo ima pa itak nebroj skrbi in nima časa misliti dosti nazaj, čes, kar je bilo, je minulo. Res se bodo vršile v Celovcu in Beljaku večje prireditve, mogoče tudi v večjih krajih po deželi, toda v kmetijskih posebnih občinah se bodo vršile le skromne oficijelne slavnosti brez posebne udeležbe. Res se na dan 10. oktobra ne dela, ker je narodni praznik, pa saj kmetu ne zamerimo, da se v jeseni po trudoplnem in neprestanem delu skozi celo leto, malo odpočije.

Od podjetnih trgovcev se seveda desetletnica plebiscita neverjetno forsira in se mora priznati, da bodo dosegli v svoji iznajdljivosti rekord. Vrgli so na trg nebroj spominskih predmetov kot razglednice, kipe, podobe, gumbje za manšete itd. itd. Seveda nima to s plebiscitnimi slavnostmi nobene skupnosti, ampak kaže trgovsko podjetnost in iznajdljivost, da se izrabli vsaka prilika, da se kaj prodaja. V Podrožici bodo menda zidali spominski cerkev. Tako smo mnenja, da bodo vse te prireditve izpadle precej skromno, a takega navdušenja, kakor pišejo nemški listi, zastojni iščemo. Zato si nikakor ne predstavljamo prihodnje tedne nastopov fanatičnih dervišev, še manj pa dejanskih napadov na Slovence; vse bo izpadlo, kakor pravi Nemec, precej »harmlos«. Seveda, ljudje, kateri imajo denar in prosti čas, bodo uprizarili javen izprevod in radovednežev je pa povsod dosti.

Nova politična stranka v Turčiji

Sedaj že poznamo več ali manj v glavnih potezih program nove liberalne republikanske stranke, ki je bila pred kratkim v Turčiji ustanovljena na pobudo Fetibeja. Poznavalci političnih razmer v Turčiji ji obetajo pri prihodnjih državah volitvah velikega uspeha. Stranka je zelo nacionalna in zelo moderna. Zahteva najrazličnejše spremembe na ustavnem, zakonodajnem in gospodarskem polju. Sedanja vladna stranka ostro napada in jo dolži, da v vseh letih, kar je na oblasti, ni napravila ne v notranji ne v zunanji politiki od lozanske pogodbe dalje ničesar bistvenega za Turčijo. Morda ena in druga sodba nekoliko pretirava, v mnogih stvareh je pa zopet gotovo, da je stremenje po reformah upravičeno.

Na čelu svojega programa so postavili liberalni republikanci zahtevo po reformi sodstva, ki je, kakor oni pravijo, škandalozno. Dalje zahtevajo, da se odstranijo velike nepravilnosti in nepoštenosti v državni upravi. Gre pred vsem za to, da se znižajo ogromni davki, ker se pri pobiranju, kakor pravijo liberalci, vrše velikanske zlorabe in nepravilnosti. Znižajo naj se prevozniki tarife, s čimer bi se omogočila cenejša prehrana prebivalstva. Kar se tiče ustave, zahtevajo liberalci, ki sedaj vodi posle brez kontrole tako v notranji, kakor v zunanji politiki, podvrže strogi kontroli. Zagotovi naj se osebna svoboda državljanov, ki jo je sedanjí režim zelo utesnil. Dalje zahteva Fetibej, da se izboljša monarhija in uvede svobodna trgovina ter zatire nepodobi etatizem, ki sloni kakor mora nad državo. Tujemu kapitalu naj se omogočijo večje investicije v deželi.

Politično zahteva nova stranka popolno demokracijo. Radi tega je že v ostrem boju s sedanjim diktatorsko, Kemalovo stranko. Zelo interesantno bo naslednje nadaljnji političnih dogodkov v Turčiji.

Avijatika Nad Bagdadom

Bagdad, 18. sept. AA. Angleški letalec Matthews, ki bo skušal postaviti nov hitrostni rekord za polet iz Anglije v Avstralijo, je davi letel nad mestom, ne da bi postal na tukajšnjem letališču. Po pozdravnem krogu nad mestom je letalec nadaljeval pot proti Perzijskemu zalivu.

Strašna letalska nesreča

Stuttgart, 18. sept. as. Na letališču Böblingen pri Stuttgartu se je pripetila letalska nesreča, ko je hotel danes popoldne drzni letalec in zračni akrobat Schindler med poletom prestopiti iz enega letala v drugo letalo. Obe letali sta v zraku trčili skupaj in vsi štirje letalci z obeh letal so bili mrtvi.

San Diego, 18. sept. 24letna letalka Ruth Alexander je skušala izvršiti krožni polet po Združenih državah. Letalo pa je strmoglavilo na tla in se popolnoma razbilo. Letalka je bila na mestu mrtva.

Izlet v Afriko

London, 18. sept. AA. Dva dijaka univerze Cambridge, ki sta člana univerzitetnega kluba, letita v afriško kolonijo Kenijo z lahkim letalom. Odletela sta z letališča Croydon in prispela popoldne v Marseilles. Danes bosta nadaljevala polet.

Ogromno vodno letalo

London, 18. sept. AA. Marshall, ki je napravil načrt za gradnjo velikega angleškega vodnega letala, je izjavil, da bodo krila letala zgrajena popolnoma iz kovine. Obod letala bo približno 20 čevljev visok in več kot 100 čevljev dolg. Sirina kril bo približno 160 čevljev. Letalo bo težko več kot 34 ton. Opremljeno bo z šestimi Rollsroyce-stroji, ki bodo razvijali posamezno 850 konjskih sil. Letalo bo vozilo z hitrostjo 155 do 160 milj na uro. Akcijski radij bo znašal 1000 milj. Opremljeno bo s luksurijsnimi prostori za potnike in posadko.

Delo v komisijah pri DN

Zeneva, 18. sept. as. Danes so začele poslovati prva, druga in šesta komisija, ki se bavijo s pravnimi, gospodarskimi in političnimi vprašanji. V prvi komisiji so se posvetovali o novi volitvi članov mednarodnega sodišča pod predsedstvom italijanskega delegata Scialoja, pri čemer je prišlo do majhnega incidenta. Zastopnik Kube je namreč ugovarjal proti uveljavljanju novega statuta za mednarodno razsodišče, kar je dalo danes povod grškemu delegatu Politisu, da je ostro nastopil proti kubanski vladi. Politis je izjavil, da bi bilo mednarodno sodelovanje in soglasnost odločitev Društva narodov zelo ogrožena, če bi se enotni volji vseh protivila samo ena vlada, vrh tega pa še z nezadostnimi razlogi. Kubanski delegat Ferrara je odgovoril zelo ostro, ter bo najbrže ostalo pri kompromisu, da bo po starem statutu namesto 11 izvoljenih 15 sodnikov, radi česar bo potrebno voliti 4 nadomestne sodnike in poskrbeti za njihovo plačo, kar bi po novem statutu odpadlo.

V drugi komisiji je angleška delegatinja, gospodična Suzana Laurence, poročala o delovanju Društva narodov na polju mednarodne higijene. Iz vsega sveta, posebno iz evropskih držav, prihaja higijenski komisiji vedno več vprašanj in svrhu orientacije javnega zdravstvenega skrbstva.

Šesta komisija je razpravljala o delovanju za ruske, armenske, asirske in turške begunce, ki še vedno znašajo v raznih državah od srednje Evrope do Azije 1.125.470 ljudi v 32 okrožjih, od katerih jih je 178.000 večinoma brezposelnih, 64.000 pa za delo nesposobnih. Po predlogu Jugoslavije, Nemčije, Madjarske in Švice se bo ustanovil avtonomen

urad za begunce, ki se bo bavil s čisto človeško stranjo tega vprašanja, dočim bo tajništvo Društva narodov še dalje obravnavalo juridično stran tega vprašanja.

Seja novega Sveta pri DN

Zeneva, 18. sept. as. Novo izvoljeni Svet Društva narodov je imel danes popoldne svojo prvo javno sejo, na kateri je med drugim razpravljal tudi o poročilu prometne komisije, katere obravnavajo gotove težave v poljsko-litovskem obmejnem prometu in je izdala o tem svoje mnenje. Odločitev o tej stvari se je z glasovanjem odgodila do meseca januarja 1931. Tudi razprava o poljsko-litovskih obmejnih incidentih se je odgodila do januarja, ker sta obe vladi izjavili, da sta pripravljene k direktnim pogajanjem. Na skupno prošnjo Nemčije in Poljske bo Svet Društva narodov prosil predsednika mešane komisije za Gornjo Šlezijo, Kalandra, naj po močnostni umakne svojo besedo. Dalje se bo meseca marca 1931 vršila po sklepu Sveta Društva narodov evropska konferenca za ureditev cestnega prometa, na kateri se bodo bavili s številnimi vprašanji, katere so nastale radi vedno rastočega avtomobilskega prometa.

Mussolini ne pride v Zenevo

London, 18. sept. p. »Daily Telegram« javlja iz Rima, da predsednik italijanske vlade Mussolini ne pride v Zenevo in da Grandi noče osebno prisostvovati konferenci za pomorsko razorožitev.

Kriza svetovnega gospodarstva

Padanje izvoza in uvoza

London, 18. sept. Današnja številka glasila trgovskega ministristva prinaša zanimive podatke o vplivu svetovne gospodarske krize na evropske države in Zedinjene države.

Podatki, ki se nanašajo na blagovni promet, kažejo, da se je v zadnjih mesecih uvoz vseh povsod znatno zmanjšal nasproti minulemu letu. Zedinjene države so uvozile manj za 25,9%, Italija 21,4%, Nemčija 17,8%, Francija 12%, Anglija 10,2%, Belgija in Luxembourg 5,8%.

Banka za mednarodna plačila

Njene naloge in zveze z emisijskimi bankami

Belgrad, 18. sept. AA. Danes ob 16 je sprejel v dvorani Narodne banke generalni ravatelj banke za mednarodna plačila Pierre Quesnay predstavnik jugoslovanskega tiska ter jim dal sledečo izjavo o nalogah banke za mednarodna plačila in njenih zvezah z emisijskimi bankami celega sveta:

Banka za mednarodna plačila je bila ustanovljena na podlagi Youngovega načrta v svrhu, da vojnim dolgovom vzame politično obeležje in da se ob priliki prenosa ene devize čim koristnejše pretvorijo v druge ter izvrši prenos kapitala iz enega gospodarstva v drugega. Radi tega ni treba banke smatrati izključno za reparacijsko banko, ker ima nalogo, da prenaša kapital iz enega področja v drugo, da se prenosi izvršujejo na najrentabilnejši način in ker moramo banko smatrati kot nekako centralo vseh emisijskih bank na svetu, od katerih ima vsaka na svojem področju dolžnost dvigniti vrednost denarja.

Najvažnejše reparacijsko vprašanje obstoja v tem, kako prenašati kapital, ki pripada več bankovnim področjem. Banka za mednarodna plačila ima pri tem dolžnost, da uredi Clearing v svrhu prenosa kapitala posebno pri plačevanju medsebojnih vojnih dolgov, kakor tudi, da se uvede clearing pri ostalih poslih z devizami, tako da sprejme banka vlogo upnika, preko katerega se bodo plačevale anuitete mednarodnih posojil, pri čemer je potrebno, da se ena deviza pretvori v drugo radi plačevanja upnikom na raznih krajih in raznih tržiščih. Ker bo banka tako vršila nalogo prenašanja kapitala, bo posebno tesno sodelovala s poedinimi emisijskimi bankami, s katerimi je stopila v stvarne zveze. Radi tega se zdaj konferira z guvernerjem Narodne banke, kot se je konferiralo v Curihi, v Pragi, na Dunaju, v Stockholmu in Helsingforsu z voditelji njihovih narodnih bank.

Ne gre samo za to, da se ustvari čim večje sodelovanje med emisijskimi bankami, temveč za

izvoz kakor sledi: v Zedinjenih državah za 22,6%, v Italiji 20,9%, v Angliji 16,4%, v Belgiji in Luxembourg 14,1%, v Franciji za 9,6% in v Nemčiji za 3,2%.

List naglašja, da se je uvoz v Angliji v najmanjši meri zmanjšal od vseh držav razen Belgije.

Glede izvoza je angleški odstotek manjši od odstotka Zedinjenih držav. Italija je veliko manj izvozila. V neki meri se je zmanjšala zunanja trgovina po vrednosti v omenjenih državah zaradi splošnega padca cen.

to, da bi se med poedinimi državami zaključili sporazumi o reeskomtu menic, kar bi povišalo stabilnost in varnost stabiliziranih valut. Razen tega se dela na organizaciji celokupnega kapitala pri prenosu iz ene valute v drugo in zmanjšanju rizika. Povečujoč zaupanje v izvršeno stabiliziranost in konsolidirano valuto doprinaša banka k ustvaritvi enega mednarodnega finančnega tržišča, tako da bo denar lažje prenesti z enega mesta na drugo, zmanjšujoč razliko obrestne mere in olajšujoč poslovanje banke. Po tromesečnem obstoju je banka za mednarodna plačila poleg svojega kapitala, sprejela tudi depozite poedinih vlad in velikih bank, tako da lahko plasira na razna tržišča tudi večje zneske. Depoziti znašajo 1,6 milijard švicarskih frankov. Banka za mednarodna plačila more zaenkrat ta kapital deponirati samo na krajši čas, toda, ker se bo z boljšo organizacijo mednarodnega kredita povišalo zaupanje v mednarodno finančno tržišče, bo dana tudi možnost kapitala investirati na daljše roke.

Banka za mednarodna plačila s tem dela ne samo na zmanjšanju razlike obrestne mere med poedinimi tržišči, temveč zmanjšuje tudi razliko, ki obstoja danes med kratkoročnim in dolgoročnim denarjem, vprašanje, ki je najvažnejše za razvoj držav kot je Jugoslavija.

Osnovna, da ustvari organ za plačilo reparacij in vojnih dolgov, banka predstavlja tudi organ za ureditev denarnega tržišča na ta način, da konsolidira denarno stanje različnih držav, da ugotovi možnost kredita in najde način, da se poveča zaupanje v stabilnost valute in varnost placementa kapitala med poedine panoge gospodarstva, s čimer krepi stabilnost in tako dela na zasedbi mira in povečanju blagostanja na svetu.

Po tej izjavi je ostal g. Pierre Quesnay še okoli eno uro v razgovoru z novinarji. Naglasil je velik razvoj kraljevine Jugoslavije posebno v zadnjih dveh letih.

Demantirane vesti

Koburg, 18. sept. as. Koburški dvorni maršal demantira vesti, da bi se bivši bolgarski kralj Ferdinand nahajal v Bolgariji. Ferdinand blva sedaj v Teutoburškem gozdu in bo ostal na svojem bivališču v Koburgu. Tudi vesti o zaroki njegove hčere Evdoksije niso resnične.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. sept. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja, na predlog ministra za gozdove in rudnike ter v soglasju z ministrom pravde in ministrom za kmetijstvo so bili imenovani člani državnega zastopništva pri sodiščih za razmejitve drž. gozdov.

Belgrad, 18. sept. z. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra za šume in rude, pravosodnega ministra in poljedelskega ministra so postavljeni člani in državni zastopniki pri sodiščih za omejevanje državnih šum.

Belgrad, 18. sept. m. V ministristvu trgovine in industrije se pripravlja zakonski načrt o industrijski banki. Ta načrt ne bo šel v pretres pred vrhovni zakonodajni svet, temveč bo takoj uzakonjen.

Belgrad, 18. sept. m. Zakonski načrt o državnem monopolu, ki zadeva predvsem kultiviranje, prodajo in izvoz tobaka, je že dovršen. Komisija, ki sestoji iz raznih strokovnjakov, bo sedaj obravnavala zakonski načrt za monopol soli, žveplen in žrnjk.

Belgrad, 18. sept. m. Kakor smo že poročali, je dospel v Belgrad znani kirurg in nevrolog prof. dr. Pisset iz Estonke. V Belgradu je včeraj izvršil izvrstno uspešno operacijo nekega epileptika.

Še o navalu na srednje šole

Kakor smo izvedeli, se je vpisalo letos v prvi razred na ljubljanskih gimnazijah 980 učencev in učenek (učenek je 387, torej pičlih 40 odstot.), in sicer se je vpisalo na I. drž. gimnazijo 197 učencev in učenek, na II. 195 učenek, na III. 206 učencev, na realko 228 učencev, na mestno žensko realno gimnazijo 98 in na uršulinsko realno gimnazijo 56 učenek. Število sicer ne dosega ogromne številke 1200, kakor se je prvotno trdilo, ampak okroglo 1000. Tudi to število je zadostno, da je nastala v Ljubljani velika težava, kam spraviti toliko učencev (učenek) in — kje dobiti potrebno število profesorjev. Zato se je pouk na nekaterih zavodih reduciriral (to se pravi: nekateri predmeti se poučujejo po manj ur na teden, nego to določa učni načrt) in uvedel se je za nekatere razrede samo popoldanski pouk.

Ob tej priliki bi si dovolili opozoriti učno oblast na nekatere stvari, ki so v zvezi z letošnjim navalom na srednje šole.

1. Po čl. 80 zakona o srednjih šolah bi bil moral biti razpored (premesitve in nove nastavitve) profesorjev izvršen že v avgustu in objavljen bi bil moral biti najdlje do dne 30. avgusta vsakega letas, kakor stoji izrecno v zakonu. Ta določba zakona se pa letos ni izvedla in se tudi v bodoče sploh ne more izvajati, ako ministristvo v avgustu še niti ne ve, koliko razredov (oddelkov) bo na posameznih zavodih. Iz tega nujno sledi, da se morajo za prvi razred prijavljati učenci vsako leto že v začetku julija, ne pa šele 11. septembra. To je neobhodno potrebno brez ozira na vprašanje, ali naj bo sprejem odvisen od sprejemnega izpita ali ne. V jeseni bi se potem učenci v izjemnih primerih lahko sprejemali samo v toliko, v kolikor bi radi njih ne bilo treba nobenega novega oddelka. Tako bi vsak ravnatelj v začetku julija vsakega leta točno vedel, koliko učiteljev bo potreboval.

2. Nobenega dvoma ni, da se je samo popoldanskega pouka ogibati kar mogoče. Razlogov za to ni treba niti navajati — saj ga menda ni očeta, ki bi želel, da mu otroci izgube najlepši del dneva, ko je um najbolj spočit za delo. Vprašanje je samo, ali je res v Ljubljani neobhodno potrebno, da ima menda vsega skupaj kar šest razredov samo popoldanski pouk. V ravnateljski pisarni na II. in III. drž. realni gimnaziji se kar vrste obiski staršev, katerih otroci imajo samo popoldanski pouk, z vprašanji, ali bi se ne dalo odpomoči in ali bi ne bilo n. pr. na III. drž. realni gimnaziji mogoče še kakoga učenca sprejeti v razred z dopolnim poukom. Cujemo, da bi se morebiti dala na realki dobiti še kaka učilnica, oz. izprazniti kaka soba za učilnico. Če je to točno, naj se to zgodi in naj prosvetna uprava da nemudoma napraviti potrebne nove klopi. Saj se bodo nove klopi nujno rabile tudi v naslednjih letih, kajti

3. še huje nego letos bo s prostorom naslednja šolska leta, ker moramo vsako leto računati s sličnim prirastkom na vseh srednjih šolah. Zelo je postalo pereče vprašanje, kdaj se bo gradilo novo poslopje za III. drž. realno gimnazijo, ki je sedaj nameščena v premajhnih prostorih v zasebni hiši, iz katere se mora itak izseliti do jeseni 1934. Za novo poslopje mora skrbeti banovina. Tu velja: Dvakrat dá, kdor hitro dá.

Gospodarska konferenca v Krakovu

Belgrad, 18. sept. AA. Snoti so odpotovali v Krakov g. dr. Fran Gospodnetič, pomočnik ministra financ, g. J. Radulović, referent glavne direktcije carin in F. Marodić, glavni tajnik belgrajske trgovske zbornice. Imenovani gospodje bodo zastopali interese našega gospodarstva na mednarodni konferenci podonavske države v Krakovu.

Nova zagrebška banka

Zagreb, 18. sept. p. »Vremec« prinaša vest o ustanovitvi nove banke v Zagrebu, s kapitalom 25 milj. Din. Ustanovitelji so gg. Deutsch in König od tovarne »Kandida« Rosenbaum in Klepetar od tovarne konjaka »Patrica« v Zagrebu in nekateri drugi industrijalci. Z druge avtentične strani se poroča, da so te vesti kar se tiče omenjenih oseb neresnične.

Zagrebske vesti

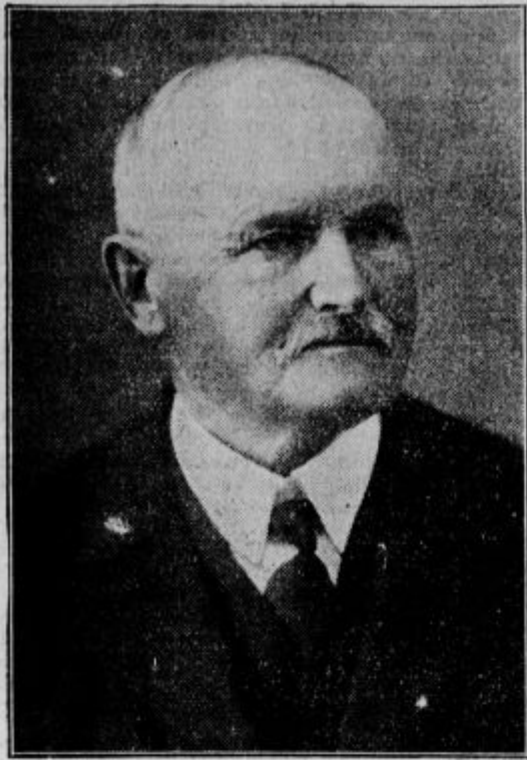
Zagreb, 18. sept. p. V svrhu osnovanja zveze medicincev, so se sestali v Ljubljani delegati treh medicinskih fakultet iz Ljubljane, Zagreba in Belgrade. V vseh vprašanjih glede ustanovitve zveze se je dosegla popolna soglasnost.

Zagreb, 18. sept. p. Na poti po Jugoslaviji je prispel v Zagreb poljski časnikar dr. Henrik Batowski, ki je napisal več razprav in knjig o Jugoslaviji. Obiskal bo tudi Belgrad in Ljubljano. V naši državi ostane leto dni.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Miha Dimnik - 70 letnik

Ježica.

V skromni vasi v Jaršah ob Savi pri Ježici praznuje danes v krogu svojih otrok — življenjska družica Marija mu je umrla 2. maja t. l. — 70-letnico svojega življenja za občino Ježico in vso ljubljansko okolico velezaslužni g. Miha Dimnik. Nihče bi mu ne prisodil po njegovi neumorni vsestranski delavnosti in po njegovi čistosti in vedrosti tolikšno število.

Ce kdo, se gotovo g. slavljenec Dimnik lahko z zadovoljstvom ozre nazaj na svoje življenje, na svoje delo, ki je rodilo že vidne sadove. Bil je vedno vzoren družinski oče, ki je vzgajal svojo rodobino v katoliškem duhu. Najstarejši sin gospod Martin je župnik v Kokri, trije so samostojni posestniki, dva sinova in hčerka pa mu pomagajo na domu.

Od svoje mladosti je bil vnet čitatelj, naročnik in razširjevalec katoliškega tiska, zlasti »Slovenca« in »Domoljuba«, katerega ima naročenega od prvega izhajanja. Iz njegove hiše, ki je bila sprva nekaka vaška čitalnica, se je časopisje razširilo po vsej vasi.

Prirojena inteligenca in delavnost sta ga že zgodaj gnala tudi v javno življenje. Največ pozornosti in truda je posvetil seveda razvoju in napredku domače občine Ježice, katere občinski odbornik in svetovalec je že nad 40 let. Vse javne naprave in dela v občini tekom teh let so nerazdružljivo zvezane z njegovim imenom. Omenimo samo regulacijo Save pred 35 leti, s katero so se obvarovali in pridobili veliki kompleks rodovitne zemlje, ki pa jo v zadnjih letih Sava zopet ruši in odnaša, ker se je opustilo popraviljanje skarpe. Veliko zaslug si je pridobil ob gradbi vodovoda na Ježici l. 1910., ki mu je izposloval 25 odstotne deželne podpore; pripravil je tudi načrte za vodovod v Tomačevem in Jaršah, a je to izvedbo preprečila vojna. Se v zadnjih letih, ko se je pripravljala elektrifikacija občine in so se vsled raznih ovir mogli odtegovati delu, se g. slavljenec ni strašil dela. S svojim vplivom in izkušnostjo je veliko pripomogel, da je o Božiču l. 1927. zasvetila v občini električna luč.

Kakor v občinskem, tako vneto sodeluje tudi že 35 let v krajevnem šolskem odboru šole Sv. Peter, sprva v funkciji podpredsednika, od l. 1912. dalje pa je predsednik. Bil je tudi 12 let član okrajnega šolskega odbora.

Kot umen kmetovalec in živinorejec se je zanimal za vso v to področje spadajoča vprašanja, kar je tudi bilo vzrok, da so ga klicali v vse mogoče kmetijske in druge korporacije. Skozi 9 let je bil v glavnem odboru Kmetijske družbe in 15 let v odboru Konjarskega društva; 12 let je stal na čelu Kmetijske zveze za ljubljansko okolico, ki se je pod njegovim vodstvom silno razmahnila.

Cepprav vsestransko zaposlen, je bil v vsaki funkciji kl moč, ki je znal vedno uveljaviti upravljene zahteve kmetijskega ljudstva in braniti njegove pravice. Zato ni čuda, da ga je kmetisko ljudstvo l. 1908. poslalo tudi v deželni zbor, v katerem je ostal vse do njegovega konca. Tudi tu se je izkazal vrednega zaupanja volivcev. Omenimo samo njegov trud, da je prišel šentjakovski most čez Savo iz privatnih rok v last dežele, katere je seveda takoj odpravila nadležno mostnino. Poleg drugih tedanjih sodelavcev se g. sedemdesetletnik zlasti rad spominja pok. dr. Janeza Ev. Kreka, s katerim sta si bila ves čas najboljša prijatelja in od katerega je za svoje delo v dobrobit ljudstva dobil marsikako pobudo in nasvet.

Vsi prijatelji in znanci želimo, da bi se gosp. jubilar radovolj še mnogo let čil in zdrav uspehov svojega dela.

Nesreče na Dolenjskem

Novo mesto, 17. septembra.

Ko je klatila orehe. Jane Ana iz Vrhpolja pri St. Jerneju je hotela dne 16. t. m. klatiti orehe. Da bi bolj dosegla, je stopila na plot, blizu katerega je stalo drevo. Pri tem pa je naenkrat izgubila ravnotežje ter padla tako nesrečno, da si je med padcem nataknila desno roko pod pazduho na ošpičen kol v plotu in predrila čez in čez. Na rami je kol pogledal iz roke. Prepeljali so jo takoj v novomeško žensko bolnišnico, kjer so ji nudili takojšnjo pomoč.

Pri skladanju desk. Tomažin Anton, delavec v Radoki, je pred kratkim s svojim tovaršem skladal deske. Ko je porinil težko desko na skladovalnico, kjer je stal njegov tovariš, ki je deske vlekel gor, se je onemu deska izmuznila iz rok ter padla na nogo Tomažiču in mu malone zmečkala vse prste na nogi. Bil je takoj prepeljan v kandijsko bolnišnico.

Pri žaganju drv se je Straus Alojzij iz Galerje pod Gorjanci tako močno vžagal v roko, da je moral iskati pomoči v bolnišnici v Kandiji.

Ko sta sekala koruznico. 11letni Grdin Valentin iz Čateža pri Veliki Loki je pred par dnevi sekala koruznico za krmo živini, pri čemer si je po neprevidnosti odsekal kazalec leve roke. — Podobno se je ponesrečil tudi Murn Lojze iz Repč pri Trebnjem, ki je tudi sekala krmo za živino in si pri tem opravičil odsekal polovico prsta leve roke. Oba se zdravita v kandijski bolnišnici.

DIŠAVE SLON

Na dveh razstavah

Slovensko blago v Zagrebu in Velikovcu

Celovec, 17. sept.

Obiskal sem dve razstavi. Obe s slovenskim razstavnim blagom, deloma na slovenskem ozemlju, toda obe izven meja dravske banovine. Prva v Zagrebu dne 13. in 14. sept., druga danes v Velikovcu.

Duhomorne, dolgočasne in počasne vožnje v »mešancu« po Savinjski dolini je, hvala Bogu, konec in pridrdramo končno v Celje. Vedro, svetlo, nasmejano mesto. Tihi holmi, gosti, temni bukovi gozdovi, ki že lahno pordečajo, obetajo blago, mlo jesen. Nepopisno lepa in očarljiva je ta v spodnjem, laškem delu Savinjske doline in v Posavju. Planinska romantika, tu pa tam že skromna, letos težko obložene bradje, opuščene gorice, a južno solnce. Daleč, daleč preko griča slutnje vesele, razigrane pesmi dolenskih vinogradov... Toži se mi po vas, v bližnji jeseni, Trška gora in Bela Krajina!

Iz teh sentimentalnih premišljevanj pa me zbudi na postaji v Zidanem mostu glasen nasmeh in pozdrav sopotnika v Zagreb, tovariša inž. Murja. Naprej ob jasnem in glasnem Posavju do Zagreba.

Novo semjišče onkraj meša je naš cilj. Krasna, najmodernejše urejena in ogromna je naprava novega semjišča. »Kje neki je živina?« gledamo in povprašujemo, ozirajoč se po ogromnem semjišču. In v zadnjem kotu zapazimo šupe in hleve, v katerih se nahajajo živali. Hrvaške zadruge so se postavile v resnici z odličnim simentalskim govedom glede zunanosti. Pa ni bila to last samo veleposesnikov, ampak so razstavili tudi kmetje nepriznanih lepo simentalsko govedo. Vendar cene — visoke, visoke! Odrasle živali večinoma nad 10.000 dinarjev.

Zelo veliko so razstavili slovenski veleposesniki društva »Jugomontafon«. Nekaj našega kmečkega blaga je razstavila kmetijska šola in živinorejska zadruga v St. Juriju. Pozornost je vzbudila še čreda ovac iz Solčave, večinoma last g. Klemenška. Malo je razmeroma bilo svinj, ki pa so bile zastopane v vseh pasmah.

Nepoznavalci razmer smo glede obsežnosti te razstave bili mogoče nekoliko razočarani. Odškodovali smo se vendar zato zvečer ob živahnih, dolgih strokovnih debatah v slovenski gostilni »Kutnjak«. In povzeli so besedo pasijonirani živinorejci: Martin Zupanc, inž. Oblak, prof. Koprivšek, ravnatelj Sadar in celo dva kmečka zastopnika kontrolne zadruge iz Veržeja.

Na velikovško jubilejno razstavo je vabil »Koroški Slovenec« in radi tega sem se je udeležil.

Slovenski delavski pevci v Franciji

Društvo je bilo ustanovljeno 1. decembra 1929. Dne 1. junija je imelo ustanovno slavnost. 28. septembra pa bo proslavilo blagoslovitev

društvene zastave. — Na sliki so ustanovitelji društva: sredi predsednik Alojzij Majerčič, prvi na levo pevovodja g. Luis Kraner.

Ljubljanski trg v avgustu

Ljubljana, 11. septembra.

Ljubljanski živilski trg je izredno važno sredstvo za posredovanje med proizvajalci in kupci živil. Živila, najosnovnejša potreba vsakogar, se tu prodajajo takoj iz prve roke, to je od kmeta, v roke konsumenta, mestnega prebivalstva.

Tako bi vsaj moralo biti. Mesto Ljubljana bi moralo samo v interesu svojih prebivalcev in torej v lastnem interesu paziti, da se na trgu izloči vsaka vmesna trgovina, da se onemogoči vsak prekupčevalec. Vsako mesto je na to pazilo od nekdaj in res napredna mesta pazijo še sedaj. Ne gre pri tem samo za ceno, ki naj jo plačujejo mestni prebivalci, gre tudi za denar, ki naj ga okoličani dobe za svoje prideleke. Od tega denarja pa sta zopet v veliki meri odvisni trgovina in obrt v mestu.

Pa ne gre samo za to. Gre tudi za kakovost živil, ki jih meščani uživajo, gre tukaj za vprašanje zdrave prehrane in higijene živil.

V tem oziru moramo dati prednost mnogim uredbam v prejšnjih časih, kljub takratnemu nezadostnemu pojmovanju higijene in pogojev človeške prehrane. Odločneje, z večjo voljo in z večjim umevanjem so oblasti posameznih mest pazile na prehrano mestnega prebivalstva. Dandanes pa je vprašanje prehrane mestnega prebivalstva postalo samo vprašanje tretje ali četrte vrste.

Le pogledimo na primer ljubljanski tržni urad! Njegov delokrog je tako tesno omejen, da se more omejiti le na golo konstatiranje že izvršenih dejstev. Njegova izvršilna moč je premajhna, njegova organizacija je preslabotna. Tržni nadzornik in še nekaj uradnih moči in tržnih paznikov, to je vse tržno nadzorstvo v Ljubljani. Ljubljansko prebivalstvo se more po vsej pravici vpraševati, kje so vzroki, da se tržno nadzorstvo v Ljubljani ne modernizira in da se njegova pristojnost ne poveča. Le katere so one neznane sile, ki ovirajo delo tržnega nadzorstva, oni činitelji, ki ne puste, da bi bil ljubljanski trg zadostno in v modernem zmislu nadzorovan? Če en sam vtis v prostorih mestnega tržnega nadzorstva je porazen: dve sobi z nekaj mizami in dvema, tremi uradniki — ta urad torej nadzoruje prehrano več kot 80.000 oseb, prebivalcev Ljubljane in njene industrijske okolice!

Kdor o tem odloča, naj ve, da je način tržnega nadzorstva v Ljubljani popolnoma nezadosten in nesodoben.

Niti najmanjšega pomisleka nimamo dose-

Mikalo me je tudi spoznati razliko glede uspešnosti reje simentalske in marijadvorske pasme. In ugotovil sem, da tudi tu ne zastajajo simentalski za onimi v Zagrebu. Mogoče, da živali v Velikovcu vsled letošnje suše niso bile tako rejene. Vendar po vsem razstavišču v Velikovcu je šel en glas: simentalci so napredovali. Vprašam kmetovalca iz Trušenj, kako se obnese simentalsko pleme. »Dobro. Jaz redim obe pasmi. Hitreje rastejo, lepših so oblik in težji so simentalci. Toda glede mlečnosti so boljši marijadvorci.«

Nekoliko nesigurno jo ubiram, kot nepovabljeni Jugoslovani, po slavnostno opremljenem razstavišču. Srečavam sicer znanca, toda nekdanje politične nasprotnike. Vljudnost in prijaznost razstavnega odbora in veselo razpoloženje je razpršilo tudi zadnje pomisleke. Doznan še, da je tu tudi bivši slovenski poslanec, izborni ekonom župnik Poljanec. Toda, kje najti ga? Pa se spomnim, da so bili posebna straž g. župnika konji in in uberem naravnost k ocenjevalni komisiji za konje. In v resnici najdem tu g. župnika. »Bog daj! Lepo, da ste prišli. Tu blizu ste, na meji,« ves veseli in razigran pozdravi g. Poljanec. Pa prehodiva in premočriva vso priveditev in kmalu nisem imel več občutka, da sem nepovabljen gost na inozemski gospodarski prireditvi. Osobito spricho spremstva g. župnika. — Z vsemi se pozdravlja, z vsemi se pozna. Za vsakega ima lepo besedo in prijazne nasmeh. In opazim, da ga spoštujejo vsi, Slovenci in Nemci, kmetje in aristokratje, uradniki in delavci. Dokaz globoke srčne kulture!

»Kaj pravite Vi k temle simentalcem?« negotovo vpraša g. župnik. »Lepi so!« odvrnem. In vendar ugotovimo, da simentalci danes niso za slovenske kraje južno od Drave, z ozirom na preslabe krbovalne in prehranjevalne razmere. Kjerkoli pa krmne razmere kakor v velikovškem okraju, se reja simentalske živine le priporoča.

Tako lepih toplokrvnih konj, kakor jih je razstavil v Velikovcu grbatanjski okoliš, že zdavnaj nisem videl. In g. župnik je kar užival ob pogledu nanje. Tudi razstavljeni prašiči so bili prvovrstni, posebno oni g. Feiniga. Njihova telesna oblika je povsem oblika nemških žlahtnih prašičev, vendar pričajo goste ščetine o zdravju in utrjenosti. Tudi na ovce in kokoši ni pozabil razstaveni odbor.

Lep jesenski dan, veselje in razigranost in vse razpoloženje pa je kazalo čudovito ubranost in skladnost naravne in ljudstva in prireditve. Nehote si moral reči: To je prireditve domačega, kmečkega ljudstva!

Fran Wernig.

Ko sta dva od teh treh bila še živa. Na levi: † Miloš, sredi † Bidovec Ferd., desno Bidovec brat, skupaj pri kopanju.

Naša gimnazija

M. Sobota, 17. septembra.

Ni ga zavoda, ki bi bil tako tesno zvezan s prebivalstvom kraja, v katerem se nahaja, kakor velja to za tukajšnjo gimnazijo. Za narod Slovenske krajine je ona »naša« gimnazija. Tako jo naziva vsak in v tem nazivu je izraženo, da je narod ponosen na njo in jo visoko ceni.

S sedanjim šolskim letom je zadel gimnazijo precej hud udarec. Izgubila je tri višje razrede. Sredstev je zmanjkalo, tako da more vzdrževati obična s pomočjo drugih dobrotnikov samo peti razred. Narod je tudi tega vesel in upa, da pride čas, ko bomo zopet imeli osem razredov.

V prvi razred se je letos vpisalo 68 učencev: 52 fantov in 16 deklic. V petem razredu jih je pa do sedaj 22. Nekaj petošolcev se je vpisalo v druge zavode, ker niso vedeli, da se odpre tudi peti razred. Sedaj se bodo gotovo vrnili. Skupno ima gimnazija 220 dijakov, med temi 41 dijakin.

Belokrajinski kotichek

Odkar je bila naša država razdeljena na banovine, mi Belokranjci ne vemo, kam prav za prav pripadamo. Prej smo poznali samo Kolpo kot mejo, ki nas je delila od Hrvatov, sedaj pa so potegnili še mejo po vrhovih Gorjancev, in mi sedaj ne vemo, čigavi smo. V Ljubljani nam pravijo, vi ste iz savske banovine, mi nimamo z vami nobenega opravka, v Zagrebu pa zopet pravijo, vi ste Slovenci, pojdite v Ljubljano. Neke mlada gosposdičica iz Črnomlja bi rada postala učiteljica, in zato se je napotila v belo Ljubljano, toda tam so ji povedali, da je taka naredba, da se mora šolati vsak v svoji banovini. Potrtega srca se je vračala iz Ljubljane in se takoj napotila v Zagreb, prestolico naše savske banovine. Tam pa so ji zopet rekli, vi ste Slovenka in zato bi morali iti v Ljubljano, tu boste morali delati skušnjo iz hrvaščine in boste pri njej padli, ker niste rojena Hrvatica. — Kaj naj sedaj počne ta kandidatinja učiteljskega stanu? Kaj naj počnemo vsi Belokranjci v podobnih slučajih? Najbolje bi bilo, če bi bila Belokrajina banovina sama zase.

Prišel je čas, ko bo treba sestavljati nove občinske proračune za leto 1931; toda še zadnji proračuni za tekoče leto niso bili potrjeni, z edino izjemo mesta Črnomlja.

Več dni je pri nas močno deževalo. Dež je bil sicer potreben, toda ker ga je bilo preveč, so utrpeli naši vinogradi precejšnjo škodo, grozdje je deloma pokalo in gnilo.

Med stoletnimi hrasti na visokem Žezlju nad srebrno Kolpo nad Vinico se je zbralo preteklo nedeljo na glavni romarski praznik veliko vernega ljudstva iz Belokrajine in iz sosednje Hrvaške, da bi se poklonili svoji nebeski materi Mariji. Gotovo v vsej ostali Sloveniji in sosednji Hrvaški ni tako zanimivega in ljubkega božjepotnega kraja, kakor je Žezelj nad Vinico. — V ponedeljek nato se je vršil na Vinici sejem, ki je po navadi zelo dobro obiskan. Končal pa je zelo žalostno, namreč z ubojem. Neki Jože iz Drenovca je zaklal Cestnikovega Franca, ki se je mudil doma kot vojak na dopustu. Uboj se je izvršil sveda v gostilni.

Otrok v drvečem avtu — brez šoferja

Maribor, 18. sept.

Danes okoli 11 se je nudil pasantom razburljiv prizor. Neki luksuzni avto, v katerem se je nahajal petletni otrok, se je začel nenadoma premikati, ker ga je nekdo potisnil od zadaj. Avto se je premikal vedno hitreje po Slovenski ulici proti Grajskemu trgu.

K sreči je opazil to šofer Franc Krešič, ki je stekel za avtom, skočil vanj in ga ustavil. Avto bi bil lahko povzročil nedogledne posledice, ker je v navedenem času na omenjenem mestu velik promet.

Splašena konja

Maribor, 18. sept.

Včeraj se je zgodila v Studencih pri Mariboru okoli 3. ure popoldne težka nesreča v Kralja Petra ulici. Posestniku Ivanu Čuku iz Ruš, ki se je peljal s svojo 52letno ženo Terezijo in desetletno hčerko Marijo, sta se ob srečanju s težkim cestnim valjarjem splašala konja in zdrvela v nasprotno smer. Pri silnem sunku radi nenadnega obrata sta žena in hčerka zleteli z voza. Pri padcu sta zadobili težke poškodbe, da so jih morali prepeljati v bolnišnico.

Nova tobačna tovarna v Nišu

Kaj pravile?

Če Slovenci gledamo sedaj nazaj v našo zgodovino, naletimo le na bolj malo slovenskih dejanj in velikih vojsk in se tudi niž ne postavljamo s tem. Morda namem biti le na en del naše zgodovine ponosni in to je na našo narodno borbo proti nemškemu zatiranju. Boj za slovenski jezik v šolah in v uradih, to je bila prva točka našega programa in vsega boja proti Nemcem. Se nam je v spominu, ko je morala zaradi slovenske gimnazije v Celju pasti Taaffejeva clada, ki je trinajst let krmilarila Avstrijo.

S propastjo Avstrije smo dosegli izpolnitev vsakega našega programa v onih slovenskih krajih, ki so se združili s Jugoslavijo. Vse šole so slovenske, vse gimnazije, tudi najsihi oreh, za katerega smo se dolgo pripravljali, realna v Ljubljani, je slovenska. Osnovni smo si tudi najsihi žarišče našega jezika — slovensko cisoko šolo.

Naš šolski narodni program je uresničen. Na srednjih šolah se po nočem predpisu prično dijaki učiti nemščine v tretjem razredu. Učna knjiga za nemščino pa je — srbohrvatska, tiskana v cirilici. Morda ni to na esh srednjih šolah, vemo pa za konkretno stvar. Le kateri pedagog je mogel predpisati srbohrvatsko učno knjigo za nemški jezik? Mladi dijaki se gotovo trudijo s cirilico in z znanjem srbohrvatsčine, sedaj naj pa se še nemščine uče iz srbohrvatskih vadnic? Posledica bo, da ne bodo dijaki nikoli znali ne srbohrvatsčine (kvečjemu morda znani idiom, mešanico slovenske in srbohrvatske), in nikoli ne nemščine. Mar nimamo dovolj izeritnih slovenskih učnih knjig za nemščino? In končno: kje je zakon, kje je vsaj naredba, ki odpravlja iz slovenskih srednjih šol slovensčino kot učni jezik za slovenske otroke?

Se drug slučaj nam je prišel na ušesa. Neki srednjošolski profesor, Slovenec kajpak, poučuje na slovenski srednji šoli matematiko v srbohrvatsini. Tak profesor naj si uče uspehe ali neuspehe pripiše sam sebi, ne pa svojim dijakom. Tudi za tega pa velja, da je učni jezik na slovenskih srednjih šolah še vedno slovenski!

Med našimi profesorji so tudi nekateri Srbohrvatje. Seveda poučujejo v srbohrvatsini. Če poučujejo srbohrvatsino kot jezik, je to razumljivo, dasi mislimo, da bi bila še vedno boljša metoda, ako bi slovenskim dijakom tolmačili srbohrvatski jezik v slovensčini. Ako pa poučujejo kak drug predmet, recimo matematiko, risanje, narodno zgodovino, nemščino ali karkoli drugega, morajo brez-pogojno poučevati v slovensini, čeprav so Srbohrvatje. Dosti slovenskih profesorjev poučuje v srbohrvatskih krajih, nikomur pa ne prikaže na um, da bi poučeval v slovensini, temveč vsi poučujejo v srbohrvatsini. In to še v čistejši, kakor največkrat njihovi srbohrvatski ali ruski kolegi.

Z velikim spoštovanjem in ljubeznijo se je letos poklonilo slovensko ljudstvo vladiki nadškofu dr. Jegliču. Posebno se je spominjalo njegove borbe za slovenski jezik na naših srednjih šolah, njegove ustanovitve prve popolnoma slovenske gimnazije in njegovih velikih materialnih žrtv za izdajo slovenskih šolskih knjig.

Z holerijo bomo obitili Slovenci, ako bo sivolasemu vladiki veter njegovega žiljenja zagrenjen s tem, da bi se zopet pričele krhati pravice slovenskega učnega jezika na srednjih šolah.

Koledar

Petek, 19. septembra: Kvaterni petek; Januarni in tovariši, mučenci. Kvaterni petek. Strogo zavedani pošt.

Osebnosti

— Himen. V sredo 17. t. m. se je poročil g. Ivan Kulovec, posestnik in gostilničar v Valtu vasi z Ano Mišič, hčerko mlinarja v Zalogu. Poročal ju je g. župnik B. Bartel. — V četrtek 11. t. m. pa sta sklenila zakonsko zvezo na Brezju g. Viktor Štrumbelj, krojaški mojster in trgovčev sin z Marijo Kulovec iz Valte vasi. — Obilo sreče!

— Novi sodniki v Ljubljani. Kakor smo izvedeli, bodo v kratkem imenovani v Ljubljano naslednji sodniki okrožnih sodišč: dr. Josip Senk iz Kamnika, dr. Andrej Dolinar, sodnik iz Radovljice, Jakob Jerman iz Kozjega in dr. Ernst Kobe iz Kranja.

— Novi poveljniki armij in divizij. Poleg imenovanj, ki smo jih včeraj objavili, so bili imenovani še naslednji generali in častniki: za upravnika

Delovanje

ARTIN-dražej je istovetno s pravilnim odvajanjem. — Dobiva se v vseh lekarnah. — Vsebinska škatljica, ki stane 8 Din, zadostuje za 4—6 krat.

Pierre l'Ermite:

Očetov blagoslov

Silvester ni bil prav nič navdušen, da bi poslal svojega sinčka k prvemu obhajilu.

»Ah, beži s takimi starimi čenčami! Zastarel sistem, ki se ga drže nazadnjaki!« je ponavljal, kakor je čital v svojem časopisu.

Njegova žena Magdalena pa je bila čisto drugačnega mnenja in se je zelo zavzemala za to. Silvester je bil hotel dražiti in ji ni maral razburjati živcev, pa je velikodušno dovolil malemu Lojzku, da je hodil h krščanskemu nauku in se pripravil za prvo obhajilo. Toda vsak dan je krepko podarjal: »Ampak nikar ne misli, da pojdem zravni! Tega ne boš dočakala, ne!«

»Mogoče pa vendar!«

»Ne bo nič, ne! Se zastoj veseliš!«

Prav za prav je upal, da bo njegov »rdeč« sin, ki ima tudi »rdečega« očeta, kljub »meščanskemu krščanskemu nauku« še nadalje ostal »rdeč«, da bo začel govoriti o svetlih in ga bodo poglali. Tako bi bila stvar še najlažje rešena.

Pa je prišlo popolnoma drugače. Sin tega »rdečega« tigra, ki je bil tako žejen meščanske krvi, je bil podoben snežnobeli ovčici. Z gorečim srcem in z zanimanjem je redno hodil h krščanskemu nauku. Dobival je celo dobre rede in nekega večera, ko so delili nagrade, je vesel prinesel domov podobo Male Terezike in kipec Sreča Jezusovega. Komunist je prezirljivo gledal zadnje jezidove propadajočega praznoverja, kot bi mu prinesel kost neandertalskega pračloveka.

»Ubogi moj Lojzek, ti torej veruješ v vse to reči?«

»Ali, oče, Mala Terezika vendar ni nikakšna

ka intendantske akademije divizijski general Dragoljub Petrovič, do sedaj poveljnik donavske divizijske oblasti; za prvega pomočnika načelnika glavne generalnega štaba divizijski general Peter Kosič, do sedaj poveljnik II. konjeniške divizije; za II. pomočnika načelnika glavnega generalnega štaba divizijski general Dušan Simović, do sedaj poveljnik banske divizijske oblasti; za poveljnika strokovnih tečajev za častnike glavnih vrst vojske divizijski general Grgur Ristič, dosedaj poveljnik zetske divizijske oblasti; za poveljnika Boke Kotorske divizijski general Djudo Lasič, do sedaj na razpolago vojnemu ministru; za poveljnika savske divizijske oblasti divizijski general Milan Ječmenič, do sedaj poveljnik moravske divizijske oblasti; za vršilca dolžnosti poveljnika moravske divizijske oblasti pehotni brigadni general Aleksander Daskalović, do sedaj vršilec dolžnosti poveljnika savske divizijske oblasti; za poveljnika jadranske divizijske oblasti divizijski general Miroslav Tomić, do sedaj poveljnik vardarske divizijske oblasti; za poveljnika zetske divizijske oblasti divizijski general Bogoljub Ilić, do sedaj poveljnik I. konjeniške divizije; za vršilca dolžnosti poveljnika donavske divizijske oblasti pehotni brigadni general Aleksander Stanković, do sedaj vršilec dolžnosti poveljnika ti-moške častnike; za vršilca dolžnosti poveljnika ti-moške divizijske oblasti generalstabi brigadni general Milorad Petrovič, do sedaj načelnik generalstabnega oddelka vojnega ministristva; za vršilca dolžnosti poveljnika potiske divizijske oblasti pehotni brigadni general Jovak Naumović, do sedaj poveljnik pehote jadranske divizijske oblasti; za vršilca dolžnosti poveljnika vardarske divizijske oblasti generalstabi brigadni general Zivko Stani-savljevič, do sedaj poveljnik pehote dravske divizijske oblasti; za vršilca dolžnosti poveljnika bosanske divizijske oblasti pehotni brigadni general Stojan Miloradović, do sedaj poveljnik ti-moške divizijske oblasti; za načelnika generalstabnega oddelka vojnega ministristva generalstabi brigadni general Vladimir Čukavc, do sedaj pomočnik upravnika vojne akademije za višjo šolo; za predsednika vojne kontrole vojnega ministristva intendantski brigadni general Stanoje Ristič, do sedaj vršilec dolžnosti upravnika intendantske akademije. Razrešeni so dosedanje dolžnosti in postavljeni ministrstvu na razpolago: armijski general Gjuro Dokič; pehotna brigadna generala Vladimir Milojković in Milan Radosavljevič; topničarska brigadna generala Pantelija Gjukić in Dragoljub Blagojevič.

— Upokoje v vojski. Upokojeni so in prevedeni v rezervno: sanitetni brigadni general Peter Nikolić in topničarski brigadni general Peter Martinović; dalje topničarski brigadni general Aleksander Vuković in Radović Raka.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla v starosti 82 let gospa Viktorija Lampe, vdova drž. uradnika. Pogreb bo v soboto, dne 20. septembra ob 2 pop. iz hiše žalosti, Tržaška cesta 27.

† Na Suhi pri Skofji Loki je umrla gospa Katarina Hartman v starosti 87 let. Pokojnica je mati g. Jožeta Hartmana, treh drugih sinov posestnikov in dveh hčera. Pogreb bo danes ob 7 zjutraj s Suhe na župno pokopališče v Skofji Loki.

† Sp. Dol. Umrla je 18. t. m. nagle smrti žena g. Dominika Peklarja v Sp. Dolu. Pogreb ugodne žene bo iz hiše žalosti v soboto ob 10 dopoldne.

† V št. Janžu na Dolenjskem je dne 16. t. m. umrl obče znani in priljubljeni Ignacij Knez, posestnik v Koluderji. Bil je zvest in odločen ter vzgleden katoličan. Vsi, ki smo ga poznali po imenu »Knezo strica«, ga ohranimo v blažen spominu. Pogreb je bil v četrtek 18. t. m. ob 8.

N. p. v. m.!

Mala kronika

★ Princ Arzen na Bledu. Z belgajskim br-zovlakom je potoval skozi Ljubljano včeraj zjutraj princ Arzen, stric Nj. Vel. kralja Aleksandra. Princ Arzen je prišel iz Belgrada in je nadaljeval nato svojo pot na Bled. Zanj je bil rezerviran poseben dvorni voz.

★ Katoliški katekizem. Skofjski ordinarij v Ljubljani sporoča vsem naročnikom, ki so naravnost pri njem naročili Katoliški katekizem nove izdaje, da bodo prejeli prihodnji teden zaželjene izdave, ker do sedaj ni bilo mogoče vsem ustreči radi zakasnitve tiska in vezave.

★ Visokošolci tudi vplačujejo v zdravstveni fond. V zmislu člena 29. zakona o zdravstveni zaščiti z dne 30. avgusta 1930 mora vsak slušatelj — reden ali izreden — ob vsakem semestralnem vpisu plačati 30 Din za zdravstveni fond. 50% te takse ostane v lastnem posebnem univerzitetnem zdravstvenem fondu. Na temelju tega zakona ne more biti plačevanja te takse nihče oproščen.

★ Melioracijska razstava v Českoslovaški leta 1931. Ministrstvo poljedelstva Českoslovaške republike je v sporazumu z uradi poljedelstva-teh-nične javne službe in pristojnimi melioracijskimi vodno gospodarskimi in inženjerskimi orga-

nizacijami započelo pripravljala dela za melioracijsko razstavo v Českoslovaški republiki leta 1931. Razstava se bo vsila v okviru gospodarske razstave, ki jo prireja letno Poljedelsko društvo CSR v Pragi, in sicer ob priliki mednarodnega kongresa poljedelstva koncem maja in začetkom junija leta 1931 v Pragi. Razstave se udeležijo javni uradi, šole, zavodi in korporacije, ki se pečno z melioracijo zemlje, kakor tudi podjetja, ki so v katerikoli zvezi s tem. Razstava bo vsebovala sledeče skupine: 1. ministristva, zavodi in visoke tehnične šole; 2. Češka, 3. Morava, 4. Slovaška, 5. Podkarpatska Rusija, 6. Raziskovanje, šolstvo in literatura, 7. melioracijske vodnogospodarske in inženjerske organizacije, 8. stavlbeni material in konstrukcije, stroje, pripomočke in orodje. Razstava bo smoteno dopolnjena s sestanki in posvetovanji, kakor tudi s strokovnimi izleti. Razstavo prireja Poljedelsko združenje in centrala melioracijskih savezov ob podpori ministristva poljedelstva. Prijave in informacije daie Poljedelska zveza (Zemledelska jednota), Praha II, Na Florenci 27.

★ Razpisana služba banovinskega cestarja. Kraljevska banaska uprava dravske banovine razpisuje na osnovi § 31 zakona o banski upravi službeno mesto banovinskega cestarja v območju okrajnega odbora v Gornji Radgoni, in sicer za cestno progo od km 29.500 do km 34.500 na banovinski cesti Ormož — Ljutomer — Gornja Radgona. — Čmurek. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredb o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

Lastnoročno pisane in s kolkom za 5 Din kol-kovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi (rošni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženem kadrosm roku, zdravniško izpričevalo, npravnstveno izpričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni radi kaznivih dejanj iz koristljubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti) je predložiti na-kasneje do 30. 9. 1930 po okra-nem cestnem odboru v Gornji Radgoni, kraljevski banski upravi v Ljubljani.

★ Krasno vreme na Gorenjskem. Vse gore so čiste, brez snega in vetra. Koče v triglavskem pogorju ostanejo še do ponedeljka odprte. Le Triglavski in Aljažev dom ostane odprta do prvega snega.

★ Vreme v državi. V Ljubljani je kazal večeraj barometer 764.6 mm, termometer 8.2° C do 20° C, mirno, zjutraj oblačno in megla, čez dan jasneje. V Mariboru je kazal barometer 762.7 mm, termometer 9° C do 20.2° C, mirno, oblačno. — V Zagrebu je kazal barometer 10° C do 20° C, južni veter, poloblačno. — V Belgradu je kazal barometer 762.8 mm, termometer 9° C do 13°, zahoden veter, le malo oblačno in 5 mm dežja. — V Sarajevu je kazal barometer 765.1 mm, termometer 7° C do 18° C, vzhoden veter, jasno. — V Skoplju je kazal barometer 761.5 mm, termometer 13° C do 21° C, veter zahodnojužnozahoden, oblačno in 1 mm dežja. — V Splitu je kazal barometer 761 mm, termometer 17° C do 25° C, veter severnovzhoden, prav malo oblačno. Na Rabu je kazal barometer 761.1 mm, termometer 18° C, mirno, pretežno oblačno. — Na Visu je kazal barometer 760.1 mm, termometer 14° C, severen veter, jasno.

★ S koleša je padel. Iz. M. Sobote: V torek popoldne se je zgodila pri Šifitarjevem mlinu na lendavskem mostu precej huda nesreča. Neki starejši možakar iz Križevca (v Slov. krajini) se je s kolesom peljal proti domu. Ko je privozil na precej visoki most, je zgubil ravnotežje in se je zvrnil. Padec je bil hud. Z glavo je priletel na kamen ob ograji mostu. Kamen mu je prebil lobanjo. Ponesrečenec je izgubil zavest. Takoj so ga spravili v bolnišnico, kjer so mu obvezali rane.

★ Zakaj je izginil? Včeraj smo poročali, da je izginil postajenačelnik Dola v Kraljevem pri Bčkereku. Sedaj so doglali, da je izginil, ker je v postajni blagajni ugotovljen primanjkljaj 200.000 dinarjev. Za njim so izdali tiraleo.

★ Dva, ki ne znata jadrati. V Pančevu sta pret. nedeljo dva mlada fanta Karl Eppinger in Mita Grgin poskusila uganjati šport z jadranjem. Po Temšu, ki je majhen, sta s svojim čolnom dobro jadrata. Toda po Donavi jima je šlo slabo, ker nobeđen ni znal obračati jader ni krmariti. Veter ju je zanesel pred Belo Steno. Tu sta do-bila v jadra nasprotni veter, ki je barčico prevrnil. Oba fantiča sta se prišla za robove ladje in tako so ju valovi gurali, dokler ju slučajno ni rešila polniška ladja. Na tej ladji pa se je vozila Grginova sestra, katera se je hotela vreči v vodo za bratom. Brodarji so morali zadržati se-stro in potem rešiti brata. Sreča je bila večja kakor pamet!

★ Iščejo Uršo Starič. Okrožno sodišče v Novem mestu objavlja: Urša Starič mora biti zasl-šana kot priča. Prosim, da se javi njen naslov na okrožno sodišče Novo mesto, odd. III., pozivno na ta dopis: Urša Starič, stara 32 let, Sela pri Su-horju, samska, služkinja, nazadnje Trebnje št. 22. — Okrožno sodišče v Novem mestu.

★ V Službenih novinah št. 212 od 17. septem-bra t. l. je objavljen »Pravilnik VII. del, II. oddelek za vzdrževanje katastra v občinah, v katerih je iz-delan kataster na temelju merjenja«.

★ Ob priložnosti šolskega leta opozarjamo na vzorno zbirko žepnih slovarjev in učbenikov Ju-goslovanke knjižarne. Elegante, priročne in skrbno sestavljene knjižice te zbirke ustrezajo najbolj razvijalnemu okusu in ne zaostajajo glede oblike prav nič za najvzornjšimi nemškimi in francoskimi izdajami te vrste. Doslej so izšle sle-deče knjige, ki jih toplo priporočamo: Dr. Fr. Bra-dač: Česko-slovenski slovar. Ljubljana, 1926, 315 str., vez. 70 Din; Latinsko-slovenski slovar. Ljubljana, 500 str., vez. 70 Din; Slovar tujk, Ljubljana, 1929, 174 str., 40 Din, vez. 50 Din. dr. Fr. Bradáč — dr. I. Pregelj: Slovensko-nemški slovar, vez. 100 Din; dr. Fr. Bradáč — dr. J. Šlebingar: Nem-ško-slovenski slovar, Ljubljana, 1928, 720 str., vez. 100 Din; dr. J. Kotnik: Slovensko-francoski slovar, Ljubljana, 1925, 382 str., vez. 70 Din; J. Orožen — Fr. Zepvak: Učbenik češkega jezika, 178 str., 40 Din, vez. 50 Din; J. Orožen: Učbenik ruskega je-zika, 256 str., 50 Din, vez. 64 Din; dr. J. Pretnar: Francosko-slovenski slovar, Ljubljana, 1924; 555 str., vez. 70 Din; dr. J. Valiavac: Italijansko-slo-venski slovar, Ljubljana, 379 str., vez. 70 Din; Slovensko-italijanski slovar, Ljubljana, 1924, 404 str., vez. 70 Din; dr. Albin Vilhar: Slovensko-srbo-hrvatski slovar, Ljubljana, 1927, 289 str., 70 Din; Srbohrvatsko-slovenski slovar, Ljubljana, 1927, str. 328, 70 Din.

★ V oblastno priznani pevski šoli prof. dr. Pavla Kozine se je pričel pouk. Kdor ima veselje in si želi naučiti pravilno, naravno peti, se lahko javi v Beethovnovi ul. 9-1. od 13—18. Plačilo po dogovoru.

★ Francoske tečaje (bivše tečaje »Cercle Francaise«) zopet odvarja za odrasle s 1. oktobrom Francoski inštitut. Pouk se bo vršil v Ljubljani na moškem učiteljskem na Resljevi cesti in sicer: I. tečaj za začetnike ob ponedeljkih in četrkih od 18 do pol 20 (predava g. prof. Južič); II. tečaj ob torkih in petkih od pol 19 do pol 20 (predava g. prof. dr. Novak); III. tečaj ob sredah od pol 19 do pol 20 (preda-vatelj isti); IIIA tečaj ob torkih in petkih od pol 19 do pol 20 (predava gospa Bele franco-sko slovnico v francoskem jeziku); IIIB tečaj v ponedeljkih in četrkih od pol 19 do pol 20 (konverzacija vodi g. M. Orthaber). Obisko-valci tečajev plačujejo mesečno po Din 20 v naprej, lahko pa obiskujejo za to ukovino več tečajev. Prijave sprejema ravnateljstvo moške-ga učiteljskega v svoji pisarni od 24. septembra dalje vsak dan od 18 do 19. Od 1. oktobra dalje se prijave lahko izvrši po dopisnici, ali pa pri služitelju zgoraj omenjenega učiteljskega g. A. Dolencu.

★ Izvrsten sladek most loči »Unionska klet«. Pripravljajte se!

Novo mesto

Pogreb obeh žrtv. Pogreb žandarmerijskega kaplarja Franja Šveglja, ki je obstrelil Marijo Kadu ter samega sebe smrtno ranil v glavo, in je drugi dan okrog pol 12 dopoldne v kandiški bolnišnici umrl, se je vršil v ponedeljek 15. t. m. na šmihel-sko pokopališče. Komaj je bila pokopana ena žrtev te žaložije, že ji je sledila druga. V torek 16. t. m. ob 1 zjutraj je umrla tudi 17letna Mimica Nadu. Njen pogreb se je vršil v sredo 17. t. m. ob 4 pop.

Novomeško prostovoljno gasilno društvo je dobilo za svoj avtomobil novo hupo, katero je po posredovanju g. Bergmana kupil in društvu po-daril g. Aleksander Duller, ki je nekoč bival v Novem mestu, sedaj pa stanuje v Gradcu. Gosp. Bergman Aleksander pa je za društveni avtomobil kupil in društvu podaril veliko rdečo električno signalno luč.

Jesenice

Sprememba posesti. Pred nekaj dnevi je to-varna KID kupila znano posestvo gospodične Ane Klinarjeve, ki leži onkraj ceste nasproti tovarne. Baje namerava KID na tem mestu zgraditi to-varno, v kateri se bo izdelovala pločevinasta po-soda, kakoršna se sedaj izdeluje v Celju v to-varni Westen. G. Klinarjeva pa si zgradi malo stanovanjsko hišo. Tako bo izginila zopet stara jeseniška hiša, v kateri je bila nekdaj po vsej Gorenjski znana gostilna, pred katero se je ustavil vsak voznik. »Kovačeve« gostilne, kot se je po domače reklo, sicer ni več, vendar pa je ostal vsaj spomin na njo. Zdaj bo pa tudi to izginilo.

Pretekli teden je imel jeseniški občinski za-stop svojo občinsko sejo.

Ljubezen Vašega moža

si boste ohranili, ako skrbno pazite na nego telesa. Uporabljajte zaradi tega za Vašo dnevno intimno toaletto preizkušeno sol za izpiranje »Isla« umi-valno sol, ki čisti zanesljivo in prijetno diši. Proizvaja se v Salini kopališča Ischl, in se dobiva v vseh drogerijah, lekarnah itd.

otrokom in začel. Komunist je napoln ušesa, da je prav natančno slišal vsako župnikovo besedo, ki je govoril:

»Ljubi moji malčki! Prišli ste do koneca duhovnih vaj. Samo še ena noč vas loči od jutranje zarje slovesnega prvega svetega obhajila. Vaše du-še mora napolnjevati neizmerna hvalečnost do vseh onih, ki so vam pripravili najlepši dan va-šega življenja. Hvaležni morate biti Bogu, ker ste vprav vi odbrani, da zadostite za druge otroke, ki se malomarno in čisto celo s sovraštvom, da, z žalostnim sovraštvom, odvrtaajo od njega. Hvaležni morate biti svojim duhovnikom, ki so tukaj edino radi vas, ki se za vas trudijo in vas uče Kristuso-vega nauka. Hvaležni morate biti svojim staršem, da, svojim ljubim staršem! Njihov dom je druga cerkev. Materino koleno je prvi otrokov oltar. O, kako sem hvaležen navzočim družinskim očetom, ki niso preslišali mojega klica in so prišli k no-cojšnji ganljivo slovesnosti. Iz vsega srca vam bom podelil blagoslov. Ampak ne bom vas blagoslovil sam, marveč prosim vse vaše očete, naj dvignejo roke nad vaše glave, kajti očetov blagoslov je že od prvih časov sveta najdragocenejša dediščina otrokove duše.«

Tu vzdigne duhovnik roko in vsi prisotni možje store za njim. Nepopisljiv trenutek, ko so se nad otroškimi glavami kakor ščit iztegnile roke siromakov in bogatcev, voljakov in navadnih ljudi, mišičaste in opaljene roke mladih mož in tresoč se roke starčkov...

»Sit nomen Domini benedictum — bodi bla-goslovljeno Gospodovo ime!«

Komunist prevzame ganotje in zgled, klic

krvi in tradicija in cela vrsta stvari, ki jih ni niti

slutil in kdaj so prebudile njegovo podzavest. »Iz-tegni vendar tudi ti svojo desnico!« mu zapovedu-

joče zakliče neki notranji glas. »Če svojega otroka ne blagosloviš, bo za vekomaj nesrečen!« — »Jaz naj ga blagoslovim?« — »Da, ti, vprav ti!« — »Če-tudi sem komunist?« — »Komunist ali ne, oče si temu malčku, ljubiš ga...« — »In kako ga lju-bim?« Zatem dvigne desnico... Končno tudi on ni bolj zagrozen kot drugi. Sinček mu stoji ravno nasproti. Oče iztegne nadenj roko kot za blagoslov... Če sedaj ljubi Bog ne bo blagoslovil njegovega drugega fantiča, naj mu ne odreče blagoslova zato, ker on že prej ni iztegnil nadenj svoje roke...

Z rokavom si otre Silvester nespametno solzo, ki mu je zdrknula po licu.

Najbolj je za strmele Silvestrova žena Mag-dalena, ki se ni mogla prečuditi, ko ji je v sredo zvečer narahlo dejal:

»Kaj je moja obleka čista?«

»Misliš praznično?«

»Praznično, da!«

»Za Boga, kaj ti pa če?«

»Ja jutri vendar!«

»Ali pojdeš z Lojzkom?«

»Da, pojdem.«

(Poslovenil J. G.)

★ Doračajoča mladina naj zavziva zju-traj kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice, ki dosega vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se vporablja »Franz-Josef« voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specialističnih trgovinah.

Ljubljana

Zalostna starčkova usoda

Ljubljana, 18. sept.

Jože M. je že visoko v letih. Vse svoje življenje je garal, zaslužil pa si je vedno le toliko, da se je nastilil in seveda si ni mogel ničesar prihraniti. Pa tudi, če bi si bil v mlajših letih kaj prihranil, bi mu — kakor mnogim drugim — gotovo vse vzela inflacija. Starostnega zavarovanja za delavce pa ni bilo niti tedaj in ga še sedaj ni. Nič čudnega ni, da je vse, kar ima ta starček sedaj na stara leta, le nekaj cunj na nadložnem telesu.

V sredo popoldne je lačnemu starčku prišlo na Poljanski cesti slabo in je revščino onemogel. Neki voznik ga je pobral in prepeljal na dvojačisko Figovčeve krčme na Dunajski cesti. Pa tudi tam ni bilo starčku nič bolje, posebno pa se, ker si je pri padcu poškodoval desno nogo. Stražnik je poklical reševalni voz, ki je starčka prepeljal v bolnišnico. Takih hlapcev Jernejev hodi še dosti po naših cestah!

○ France Rus, splošno znani in ljubljani pevec slavi v soboto, dne 20. t. m. ob 20 v opernem gledališču jubilej svojega dolgoletnega dela, v operi »Gorenjski slavček«. Ob tej priliki se je vredno spomniti, da gospod Rus ni posvečal svojih odličnih pevskih vrlin samo domači operi, temveč da je bil povsod poleg, kjer se je gojila lepa pesem, bodisi v cerkvi ali v društvih. Za svoje zasluge je prejel tudi odlikovanje z najvišjega mesta. Upamo in pričakujemo, da bodo častilci gospoda jubilarja napolnili v soboto operno gledališče. Predprodaja vslopnice je v opernem gledališču.

○ Na državnem konservatoriju v Ljubljani se je začelo šolsko leto 1930-31 v ponedeljek, dne 15. t. m. Obisk tega prvega našega glasbenega zavoda je v letošnjem šolskem letu razveseljeval porastel. Vedno več se prijavlja gojencev, ki študirajo glasbo za svoj bodoči poklic. Na zavodu deluje poleg 10 od države nastavljenih učiteljev, še 28 učiteljev Glasbene Maticе odnosno honorarnih nastavljenecv drž. konservatorija. Začetkom letošnjega šolskega leta je ravnateljstvo uvedlo na novo jezikovni pouk. Za vse gojence, ki niso že preje na kakem drugem zavodu obiskovali srbohrvaščine, je obiskovanje tega predmeta, ki ga poučuje prof. dr. Mirko Rupel, obvezno. Poleg tega se poučuje še francoščina in za gojence solopetja italijanščina. Oba ta dva predmeta poučuje prof. dr. Stanko Leben. Ravnateljstvo obvešča tem potom, da se gojenci izjemoma še sprejemajo predvsem za instrumentalni pouk, prav posebno še za orkestrske instrumente. Poučujejo se flauta, oboa, klarinet in lagot, dalje rog, trobenta,

pozavna in tolkala. Priglasje sprejema konservatorijska pisarna.

○ Prodaja sadja na stojnicah je ob nedeljah prepovedana, toda ne za vse. Nekateri prodajalci prodajajo na svojih stojnicah po mestu razno sadje, medtem ko imajo drugi prodajalci svoje stojnice in kolibe ali zaprte ali je pa blago s plahlo pregrnjeno. Družinski oče, ki pride z družino v nedeljo v Ljubljano, mora opazovati, kje je kakšna koliba ali stojnica odprta, da zamore ustreči sadiželnim otrokom, sicer pa poslušati tarnanje otrok po grozdju, jabolkah, breskvah itd. Ali ne bi bilo umestno, da se dovoli brez izjeme vsakemu prodajalcu prodajati svoje blago tudi v nedeljo, kakor je to navada v drugih mestih? — Več podeželanov.

○ Hud karambol. Sv. Petra cesta je mnogo preozka za živahni vozni in avtomobilski promet. Včeraj popoldne se je pripetil na njej hud karambol. Navorjeni tovorni avto tovarne »Saturnus« se je hotel blizu ovinka na Vidovdanskem cestu izogniti nekemu vozu, pri tem pa se je z vso silo zaletel v ogel hiše št. 53, ki štrli na cesto. Avto je podrl plinško cestno svetilko, ki je bila pritrjena na ta ogel in močno razrukal požarni zid te hiše. Da se karambol na tej cesti vsaj nekoliko omili, bi bilo umestno, če bi bil vozni promet omejen samo v eno smer, v drugo smer pa bi se vršil po vzporedni Komenskega ulici.

○ Trije tatinski dečki. Na Galjevi bi se v sredo popoldne kmalu pripetila tatvina, ki pa je bila k sreči preprečena. Tatvino so hoteli izvršiti trije nedorasti dečki. Videli so, da je okno hišice Alojzija Zajca odprto in da bi se dalo kaj izmakniti iz stanovanja. Splazili so se torej v hišico in res našli notri znesek 2000 Din. Hitro so se ga torej polastili in pobegnili z njim. Lastnik denarja pa je takoj pogrešil denar in tekel oviati tatvino na policijo. Skoro ob istem času pa so drugi prebivalci Galjevice prijeli tatinske dečke, jim zaplenili denar in jih odvedli na policijo. Kot tretji pa so prišli na policijo kmalu za tem starši dečkov in začudenj povprašovali, kaj je z njihovimi otroci. Takoj so jim pojasnili, za kaj gre. Gospodje na policiji so male tatince pošteno ozmerjali, veliko več jim pa zaradi novega zakona o mladoletnikih tudi niso mogli. Naročili so tudi staršem, naj dečke sami kaznujejo.

○ Tatvine. Vpokoj. podpolkovniku Dvoraku Maksu je bilo 17. t. m. ukradeno iz kleti hiše št. 4 v Gledališki ulici 1500 Din vredno kolo znamke »Allas«. — Čevljarju Ivanu Ermanu na Napoleonom trgu je nekdo iz delavnice izmaknil dva para čevljev, vrednih 400 Din.

○ Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Sušnik, Marjtin trg 5 in Mr. Kural, Gosposvetska c. 10.

○ 8 štirini »jurčeka« je pobegnil od svojih staršev na Podbrezju 19 letni Franc S. ter izginil v neznan smer. Predvčerajšnjim je vzbudil v Splitu pozornost varnostnih organov neznanec, za katerega se je pri zaslišanju izkazalo, da je identičen z 19 letnim Francetom S., ki ga bodo te dni pripeljali v Maribor. Usoda štirih jurčkov še ni točno dognana.

○ Ljubljansko okrožno sodišče ga zasleduje. Kanil je 26 letni Heho Kelje, iz Vrbovja v Bosni v družbi z drugim Mehom prekorčiti drž. mejo. Sum sta zbudila in smolo sta imela; oba Meha so zasačili pri nakani. V Mariboru pa se je potem izkazalo, da zasleduje Meha Keljeja ljubljansko okrožno sodišče radi zločinu tatvine.

○ Na odru tukajšnjega gledališča bo v nedeljo, dne 21. t. m., točno ob polni sestank vseh prijavljenecv za dramatično solo. Določil se bo pričetek predavanj ter se bodo vzele na znanje morebitne želje prijavitelencev. Prijave se sprejemajo tudi na dan sestanka.

○ 8 milj. Din bo izplačanih, že v začetku oktobra za železniške delavske razlike in sicer v Mariboru in okolici, ki so nastali radi zakasnele prevzede v letu 1923 in 1924. Razlike se bodo izplačale iz rednih dohodkov državnih železnic.

○ Dobra hrana v javni kuhinji na Slomškovev trgu št. 6 v A-razredu opoldne in zvečer Din 8,30, v B-razredu Din 12,30, v C-razredu Din 14,30. Priglašajte se!

Rakek

Zdravnik dr. Delak Franjo se je preselil iz Rakeke v Maribor. Tako bomo Rakovci zopet brez zdravnika, kar bomo zelo občutili, kajti sedaj imamo najbližjega zdravnika v Cerkljici, ki pa je eno uro hoda oddaljena.

○ Komisija za poravnavo vojne škodv se je oglasila pri nas, da poravnava še nekaj škode, ki so jo povzročili Italijani za časa vojne okupacije naših krajev. Manjše zneske so že pred leti izplačali, sedaj pa bodo povrnilo škodo še nekaterim, ki so bili bolj občutno prizadeti. Med temi je tudi občina Rakek, ki bo dobila sedaj lepo vsoto 43 tisoč lir za škodo, ki jo je imela tedaj, ko je po krivdi italijanskih vojakov pogorela šola.

Seno nakupuje pri nas vojaška komisija v velikih množinah. Letos prvič nakupuje seno vojaška uprava sama, brez posrednikov, direktno od pridelovalcev. Zaenkrat je to nakupovanje samo poizkus, ki pa se bo brez dvoma dobro obnesel, saj kmet seno dražje prodaja in ga vojaška uprava ceneje kupi, ko ni vmes različnih liferantov, ki so ponavadi spravili glavni dobiček. Komisija je zelo stroga. Če se izkaže, da kdo ponuja več sena v kup kot ga more pridelati, seno kratkotalo odklomi, pa najs bi bilo cenejše in boljše. Zato komisija tudi zahteva od bolj sumljivih ponudnikov potrdilo od županstva, da so seno sami pridelali, ali pa, da ga vsaj niso kupili. Kmetje seno prav radi prodajajo, tem bolj, ker dobijo denar takoj na roko. V naši občini so do sedaj nakupili 600 stotov sena, mislijo pa, da ga bodo še kakih 2000. Potem bodo pa kupovali tudi oves, ječmen in slamo. Drugo leto nameravajo napraviti enak poizkus z nakupovanjem mesa in drugih vojaških potrebščin.

Med »Javornikom« in nogometaši iz Starega trga bo v nedeljo ob 4 popoldne na igrišču za nekdanjo opekarno tekma.

Semenj v terek je bil precej slab. Prodajalcev mnogo, kupcev pa malo. Zlasti slaba je bila kupčija z živino; manjkalo je pač italijanskih živinskih trgovcev, ki jih na tem sejmu ni bilo. Na semenj je bilo prignanih 290 glav goveje živine, od teh je bilo pa prodanih samo 35. Pri prejšnjem poletnem sejmu pa so nekateri italijanski trgovci nakupili po 20 glav živine.

Komarjev je pri nas toliko, da so postali že prava nadloga. Do lanskega leta nismo vedeli, kaj se to pravi, če se spravi nad človeka zvečer, ko leže spat, kakih 20 komarjev. Lansko leto pa so se pojavili nenadoma v tolikem številu, da so se nekateri zavarovali pred njimi na ta način, da so okna spalnice zamrežili z gostimi mrežami, da mrčes ni mogel notri. Pa tudi letos ni nič boljše. vse toži nad neznošnostjo komarjev.

Celje

○ Lep uspeh slovenskega organista. Gospod Franjo Luževič, organist na Teharjih, je dne 16. t. m. z dobrim uspehom napravil izpit na kr. glasbeni akademiji v Zagrebu. Izpit se nanaša na konservatorijske letnike za prestop na visoko šolo Glasbene akademije v Zagrebu. G. Luževič je obiskoval 7 let klavirsko šolo na Glasbeni matici v Celju ter bil eden najmarljivjših gojencev tega zavoda od početka svojih študij. Vzbuja je pozornost že pri klavirskih nastopih na produkcijah Glasbene maticе in ob prosvetnih večerih Kat. prosvetnega društva v Celju, kjer si je izbral za program vedno zelo seriozno muziko. Mlademu glasbeniku iskreno čestitamo k njegovemu uspehu in mu želimo čim več sreče pri nadaljnjem študiju. Povdariti pa je treba, da je uspeh G. Luževiča obenem lepo priznanje celjski Glasbeni matici in njenemu požrtvovalnemu učenemu osebju, ki se je izobrazil mladega talenta oklepalo »pravo ljubiteljsko in razumevanjem ter mu tako ustvarilo solidno podlago za nadaljno glasbeno kariero.

○ Izlet celjske Krakove družine na goro Oljko bo prihodnjo nedeljo t. j. 21. t. m. Datum izrečno navajamo, ker so baje včerajšnje našo objavo nekateri napačno razumeli. Odhod z vlakom ob 7.45 iz celjskega kolodvora.

Kranj

Iz kmetijske gibanja. Pretekli ponedeljek, dne 15. t. m. se je v »Ljudskem domu« v Kranju vršil izredni občni zbor okrajne kmetijske zveze za okraj Kranj. Udeležencev zborovanja je bilo okrog 100. dasiravno je slabo vreme marsikoga odvrgnilo. Občni zbor je ob 11 popoldne otvoril predsednik Kmetijske zveze za kranjski okraj gosp. Umnik iz Senčurja. Pozdravil je vse udeležence, zlasti na občni zbor dosledga zastopnika in tajnika centrale »Jugoslovanske kmetijske zveze za Dravsko banovino« bivšega ministra g. prof. Antona Sušnika. G. prof. Sušnik je imel daljše poročilo in govor o krizi kmetijskega gospodarstva v Sloveniji, ki dosega vedno višji vrh ter je ves njegov govor izzvenel v aplu na zborovalce, da naj se strnejo v močni gospodarski organizaciji, ki je še edina kolikor toliko uspešna pot iz položaja. Opozoril in spomnil je tudi na veliki kmetijski labor, ki bo koncem oktobra v Ljubljani. — Na občnem zboru je tudi govoril g. Brodar iz Hraštja, ki je pokazal na možen vtiis in potrebo, ki je stvorila in rodila ravno dovršeni »Delavski dom« v Kranju, kot zbirališče, zariše in zavetnice delavstva in vzporedil potrebo po »Kmetiskem domu«, ki naj ga kmetijska organizacija postavi v Kranju. Kot točka dnevnega reda so se obravnavala tudi pravila organizacije, ki so se nekaj izpremenila. Dvoje dejstev je prihajalo v poštev: prvič, so se pravila prikojila z ozirom na novo upravno in državno razdelitev v smislu znanih zakonov, drugič pa se je kmetijska organizacija, ki je bila svoj čas več ali manj tudi politična, spreminila v izključno strokovno kmetijsko organizacijo. Obravnavalo pa se je tudi več stvari bolj lokalnega značaja.

Udeležencem velike tombole kranjskega gasilnega društva, ki se bo vršila v nedeljo, dne 21. t. m. pop. ob 3, sporočamo, da si zapomnijo naslednje podrobnosti: Tombola se bo vršila na Glavnem trgu in se bo pričela točno ob napovedani uri. Tiste udeležence, ki nameravajo prispeti na tombolo s popoldanskim ljubljanskim vlakom, se opozarja, da se na ljubljanski vlak ne bo čakalo in si morajo pač na drug način pomagati. Da bo nudila gasilna tombola mnogo več, kot katerikoli druga, o tem bi bilo škoda izgubljati besede. Dobitki od prvega do zadnjega so naravnost presenetljivi in res prvovrstni. Srečnemu bodočemu lastniku avtomobila že vnaprej čestitamo in se pripravljamo, da nas povabi na izlet z novo dobljenim avtomobilom.

Hotel »Stara pošta« v znamenju posebnosti. Podjetni najemnik hotela »Stara pošta« vedno zna poskrbeti za kako posebnost, ki daje hotelu močno privlačnost. Naj samo omenimo: veliki aparat za zvoknikom, kabaretna skupina Rusov iz Beograda, baletna plesavka. Te dni pa je sprejel v službo kot vratarja pravega, pristnega zamorca, ki ga bomo klicali »Ali«. Govori nemško in italijansko, poleg svojega jezika seveda. Dosedaj je bil nekaj časa v škofji Loki, sedaj pa bo sprejemal goste in posetnike v hotelu »Stara pošta«. Je pa čisto miren in simpatičen fant, dober plesalec eksotičnih zamorskih plesov, tako, da se ga ni treba ustrašiti, če si pogledate slučajno z njim ob blizu iz oči v oči. G. hotelirju k iznajdljivosti čestitamo.

Borovnica

Nevarna pot. Še žive ostanki stare navade, da lantje domačini ne trpe v svoji vasi tujih fantov, zlasti pa ne, če vasujejo. V nedeljo zvečer je neki Borovničan obiskal svojo izvoljenko v Sabočevem, kar pa sabočevskim fantom ni bilo po volji. Hoteli so na vsak način s par udarci vasuotečega Borovničana preprečiti, da Sabočevci ni več Borovnica. Pa smola je smola. Mesto, da bi udarec prestregel tisti, ki mu je bil namenjen, jo je pa skupil po glavi neki sabočevski fant. Udarec ni bil ravno lahak, kajti bunka na glavi in par zbilih zob to izpuščjeta.

Avtobusno prago od Ljubljane do Borovnice in obratno je v sredo prevzel novi avtopodjetnik g. Babnik iz Šiske. S prejšnjim podjetnikom g. Pečnikarjem sta to prago s prago Ljubljana — Sv. Križ sporazumno zamenjala.

Domžale

Prostovoljno gasilno društvo v Domžalah je v nedeljo 14. septembra priredilo v Studu vrtno veselico ob priliki prevoza ročno brizgalne v Studo v prostore, ki jih je dal brezplačno na razpolago g. inž. Rudolf Willmann. Prireditelj, ki se je vršila na vrtu in v prostorih g. Brillli Fanike, je v glavnem po zaslugi g. inž. Willmanna in njegove rodbine ter rodbine Brilljeve in ostalih sodelujočih uspeval v vsakem pogledu ter mnogo pripomogla k pozitivni gasilski ideji v Studu. Res požrtvovalno sodelovanje imenovanih zasluži vso hvalo in naj bi našlo mnogo posnemovalcev.

Trbovlje

Cepljenje proti škrlatinki. Drugo cepljenje proti škrlatinki bo za otroke, ki še ne obiskujejo šole, v petek 19. septembra od 3 do 6 popoldne v Delavskem domu, in v soboto od 3 do 5 popoldne v Društvenem domu.

Nesreča v jami. Pri naravnem delu v jami, pri polaganju cevi za zalivanje od premoga iz praznenih mest, se je danes ponesrečil rudar Kovac Alojzij iz vzhodnega obrata. Sedem metrov dolga in 200 mm presečna železna cev mu je padla na nogo in mu jo zlomila.

Hrastničani se nočejo izločiti. V nedeljo se bo v Hrastniku vršil zanimiv shod, kjer bočejo skupno nastopiti proti govoricam, da bi se odklopili od materine trboveljske občine in priključili k občini Dol. To, za Trbovlje in Hrastnik zanimivo razpravljanje, se je vedno zaneslo v javnost, kadar je bila na površju kakšna za nas važna zadeva. Tako tudi sedaj, ko gre za premešitev okrajnega glavarstva iz Laškega v Trbovlje. Ne samo, da Hrastničanje prav dobro vedo, da imamo v Trbovljah že leta sem vse pripravljenno, najsibodi za sum urad, kakor tudi za uradništvo glavarstva. Pred leti, ko se je že govorilo, da dobimo ekspoziuro, se je zgradila na najlepšem kraju Trbovelj, na Piskovcu, krasna, velika uradniška hiša, vsako stanovanje po tri sobe, kuhinja, pritlikline, vodovod, elektrika, razsvetljava itd. Pa še važnejše je za Hrastničane finančna stran. Imajo svojo občinsko ekspoziuro s štirimi nameščenici, pet cestarjev oskrbuje njihove ceste, skrbi se dobro za njih zdravstvo, tam je tudi občinska ubožnica, za šole se izda letno po 500.000 Din itd. Zadnje leto je imela trboveljska občina iz Hrastnika okoli 500.000 Din dohodkov, izdatkov pa okoli Din 1.300.000. Če bi se pa priključili Dolancem, lfi te številke izgledale popolnoma drugače. Sicer so pa Dolanci leta 1925 to priključitev sami odklonili, kar Hrastničani tudi vedo. Vsekakor je pa razveseljivo dejstvo, da imajo Hrastničani v Trbovlje zaupanje, ki jih tudi ne bo varalo.

Vič

Ljudski kino Glince predvaja v soboto 20 in v nedeljo 21. t. m. vefilim (Morje) »V burji in viharju«. Krasi naravni posnetki iz Oceana. Predstave v soboto ob 8, v nedeljo ob 4, 6, 8. Stalne cene so: 3, 5, 7 Din, balkon 8 Din.

Prodaja šolskih knjig. Bilo je nujno potrebno v občini s 1000 šoloobveznimi otroci, da so šolske knjige na razpolago v občini. V letošnjem letu je začel z prodajo šolskih knjig agilni trgovec Nace Završnik na Glincah, ki ima v zalogi tudi ostale šolske potrebščine.

Na Tržaško cesto so začeli dovažati tračnice za tramvaj, tako da je sedaj tramvaj na Vič zagotovljen. Vičani v to sedaj lahko verjamejo.

Kostanjevica

Veseli gasilnega društva je 7. t. m. uspevala nadvse pričakovano dobro. Udeležba je bila mnogoštevilna. Med občinstvom je vladalo najboljšo razpoloženje in posemezni sporedi so želi pohvalno priznanje. Da je uspevala in prireditelj tako dobro, gre zahvala članom in odboru gasilnega društva, posebno pa kostanjeviškim damam, ki znajo ustreči okusu in zahtevam kostanjeviške publike.

Društvo za tujski promet je na podlagi odloka gosp. ministra za šume in rudnike dobilo v zakup za dobo 20 let parcelo št. 84, to je travnik na otoku med Krko in Studeni. Ta parcela, ki služi sedaj pašni, bo preuredilo društvo v vabljivo pokrajinsko točko, je ogradilo in zasadilo primerna drevesa ob Krki in Studeni, postavilo klopi in jo okrasilo s cvetličnimi gredami in nasadi lepotejnega grmovja tako, da bo v ponos in okras vsej okolici.

Iz službenih objav

Vpis v gozdarsko šolo v Mariboru. Kr. banska uprava Dravske banovine otvori 3. novembra t. l. v Mariboru enoletno nižjo gozdarsko šolo. Na ta zavod se sprejme do 20 gojencev (internistov). V prvi vrsti se bodo v ta učni zavod sprejemali sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo na gozdarskem posestvu kot bodoči gospodarji. Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, od 16 do 24 let stari. Vsi gojenci bodo stanovali in se prehranjevali v internatu. Svojeručno spisano prošnjo, opremljeno s kolkom za 5 Din, je vložiti do 15. oktobra 1930 in nasloviti na šumarski oddelek kraljevske banske uprave v Ljubljani (za ravnateljstvo mariborske nižje gozdarske šole).

Razpis službe. Javna borza dela v Ljubljani (centrala) razpisuje v smislu določil pragmatike za uslužbence posredovanja dela, mesto šefa v kategoriji B. uslužbenecv. Po predpisih kolkovane prošnje je vložiti v teku 15 dni po objavi razpisa izključno na predsednika Upravnega odbora Javne borze dela v Ljubljani, kr. banska uprava v Ljubljani.

Prva ponudbena licitacija za oddajo del in dobave pri izvršitvi vodovoda v Crni okr. Prevalje (Dravograd). Občinski urad Crna razpisuje za prevzem in izvršitev del pri vodovodu v Crni, okr. Dravograd, prvo javno ofertalno licitacijo v skrajšanem roku na dan 12. oktobra 1930 ob 11 v prostorih občinskega urada v Crni. Istotam se lahko vopogledajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki. Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene uradno odobrenega proračuna, ki znaša 472.080,60 Din.

Prekolokovanje delnic. VII. redni občni zbor delničarjev je sklenil 26. marca 1930, da se delniška glasovnica Prometne banke d. d. v Ljubljani od 5.000,000 Din zniža na 50.000 Din z zložitvijo 50.000 delnic na 500 delnic po nominalne 100 Din, glasečih se na imetnika. Upravni svet poziva vse delničarjev družbe, da v treh mesecih od dneva zadnje objave v »Službenem listu« predložijo svoje delnice v svrhu zložitve 100 delnic v eno delnico v nominalni vrednosti 100 Din pri blagajni banke. Za eno delnico, ki se v navedenem roku ne bodo predložile v svrhu zložitve, se bodo izdale nove delnice po nominalne 100 Din ena za vsakih 100 starih delnic in dotične delnice za delničarje prodale, izkupiček pa hranili za delničarje pri blagajni družbe.

Maribor

General Zivko Stanislavjevič odhaja iz Maribora. V smislu včerajšnjih poročil iz Beograda je tukajšnji mestni poveljnik generalštabni brigadni general Zivko Stanislavjevič imenovan za vršilca dolžnosti komandanta vardarske divizijske oblasti. General Stanislavjevič je prispel v Maribor dne 14. junija 1929 in si je v teku kratke dobe s svojim ljubeznim in odkritosrčnim nastopom pridobil obče simpatije, združene s prikljubnostjo in spoštovanjem. General Stanislavjevič je rodom iz Valjeva in je posvetil se vojaški karieri dovršil beograjsko vojno akademijo, višjo vojno akademijo ter generalštabno šolo. Izredno široka vojaška izobrazba ter pristne vojaške vrline so ga usposobile za važne funkcije in naloge v vojski. Med svetovno vojno je bil načelnik brigadnega štaba v vrhovni komandi, pozneje načelnik štaba šumadijske divizije, ki je ob sodelovanju francoske divizije prebila solunsko fronto. Po prevratu je postal načelnik štaba bosanske in vrske divizije ter pozneje zagrebske armijske oblasti, nakar je prišel za načelnika poročevalnega oddelka v glavnem štabu v Beogradu. Kot odlični vojaški strokovnjak se je posvetil tudi publicistiki in znanstvenemu reševanju gotovih vojaških problemov. Prišelci v Maribor se je z vso vnaemo in podjetnostjo lotil študija narodnostnih ter narodno-obrambnih problemov in je s svojimi bogatimi izkušnjami dal pobudo za mnoge hvalevredne narodno-obrambne iniciative. Generalu Stanislavjeviču pripravljajo častniki mariborske garnizije priščno poslovilno slavlje.

○ Koroškim Slovincem bodo posvetila prosvetna društva frančiškanske župnije ob priliki desetletnice koroškega plebiscita več večerov. Na sporedu bodo predavanja o zgodovini koroških Slovincov s posebnim ozirom na plebiscit. Organizacija omenjenih predavanj v okvirju prosvetnih društev frančiškanske župnije (Melje, Krčevina in Laitešperg) je uvod v prireditve 10 letnice koroškega plebiscita v dneh od 11. do 12. oktobra v Mariboru.

○ Smrtna kosa. V splošni bolnišnici je umrla v starosti 56 let Fritz Alojzija, soproga kolarja drž. železnice. Pogreb pokojnice bo danes ob 16 iz mrtvašnice mestnega pokopališča na frančiškansko pokopališče.

○ Kuharski tečaj za fino pecivo se vrši od 20. sept. do 12. oktobra v »Vesnic«. Prijave sprejema vodstvo.

○ Jadranki dan. Priredi krajevni odbor Jadranske straže v nedeljo, dne 21. t. m. Prišpevke po 1 dinar bodo zbirali naši vrli skavti. Naj nikdo ne zavrne njih ponudbe!

○ Glasbene šole oviroi tudi letos katoliška omladina: čas za prijave se bo pravčasno objavil. Pouk se prične po petem oktobru.

○ Na kekoške. 21 letni mizarški pomočnik Ludovik Kutoč iz Ratkovec in 21 letni cigan Vincenc Horvat iz Beltincev sta v Salovskem bregu umrla pesnistom Karolu. Adamu in Janezu Berke ter posestnici Ani Pavčičevi po šest koč, Janezu Lepošti štiri, Karlu Kerčmarju pa tri. Skupno imata torej na vesti 81 kočk. Včeraj sta se zagovarjala pred malim senatom. Horvat je že trikrat predkaznovan radi hudodelstva tatvine. Razpravo je vodil dr. Lešnik, dr. Pečnik in Senica prisednica. Obtožbo je zastopal dr. pravdnik dr. Hojnik. Kutoč je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora, pogojno dve leti. Horvat pa na poldrugo leto robije ter petletno izgubo častnih pravic.

○ Skupna vaja »Mariborac«. Drevi ob pol 20 je skupna vaja »Mariborac« za mešan zbor. Točno! Vabijo se tudi novi člani, ki se še niso vpisali, da se čimprej oglašijo, ker se že prično vaje za koncert.

○ Velika invalidska tombola bo dne 5. oktobra na Trgu Svobode. Gre v korist in podporo najrevnejšim vojnim žrtvam. Društva se naprošajo, da ne določajo svojih morebitnih prireditel za omenjeni dan.

○ Bilanca včerajšnjega dne v smislu tozadnjega izraza v mariborskih varnostnih bukvah je sledeča: 24 prijav in — po dolgem, dolgem času zopet enkrat — 0 aretacij.

Proslava stoletnice železnice na Angleskem. Kakor slika iz starega časa. Ampak na lokomotivi stoji slaven »današnji človek«: general Dawes, ameriški poslanik na Angleskem. V Liverpoolu so z velikimi slovesnostmi praznovali stoletnico otvoritve prve železniške proge Liverpool—Manchester. Vse gospe, ki so se udeležile slovesnosti, so bile oblečene v noše, kakršne so nosili pred sto leti. Na zgodovinski »Nothumbrian«, prvi lokomotivi, ki je ta dan zopet vozila, je stal ameriški poslanik v Londonu general Dawes.

Čuda radio tehnike

Kaj nam vse odkriva naš radio aparat

Pred enim ali dvema desetletjema se je ves svet čudil radiofoniji in je bilo tudi v kulturnih deželah mnogo ljudi, ki niso imeli pojma o Herzovih električnih valovih. Danes to ni več nikako čudo. Po vsej zemlji poslušajo lahko ljudje n. pr. operne predstave z Dunaja, pa nobenemu ne pade v glavo, da je

Miss Joan Mac Donald in njen zaročenec. Druga hčerka angleškega min. predsednika Mac Donalda. Miss Joan Mac Donald, se je zaročila s škotskim zdravnikom dr. Alastair Mac Kinnon-om.

to kaj čudnega in nenavadnega in da bi to presegalo današnje tehnične možnosti. Vendar se nam bo marsikaj zdelo čudno, če nekatera dejstva malo natančneje pogledamo.

Točno ob 8 zvečer se začne velika predstava v dunajski veliki operi. Dirigent je pravkar dvignil svojo taktirko in prvi akordi uverture se razlijejo po velikem gledališču. V eni zadnjih vrst gledališča posluša ljubitelj glasbe napeto divne zvoke orkestra. Njegov sedež je oddaljen točno 33 metrov od orkestra, ali bo slišal zvoke orkestra tisti trenutek, ko se bodo oddaljili od orkestra? Gotovo ne, ker znano nam je, da napravi zvok v eni sekundi okoli 330 metrov. Torej bo rabil do njega eno desetinko sekunde. — V nekem predmestju Bagdada sedi poleg svojega radio-aparata tudi vnet ljubitelj glasbe. Svoj aparat je naravnal na val dunajske postaje in s finim kronometrom v roki, ki beleži tisočinke sekunde, čaka na uverturo opere. In glej, točno eno stotinko sekunde po 8. uri se začujejo prvi zvoki iz njegovega zvočnika. Ta ljubitelj glasbe v Bagdadu čuje torej prej akorde operne uverture, kakor pa posetnik gledališča, ki je le 33 metrov oddaljen od orkestra.

Kako je to mogoče? Zagonetka je zelo enostavna in lahka. V prostoru za orkester, kjer se pojavljajo zvoki, je nameščen mikrofoni. Eterični radio-valovi, ki prinašajo bagdaskemu meščanu opojne zvoke dunajske opere, lete po zračnem prostoru s hitrostjo 300.000 kilometrov na sekundo. Od orkestra pa do 3000 kilometrov oddaljenega mesta Bagdad rabijo ti valovi samo stotinko sekunde, dočim rabijo zvočni valovi do poslušalca, ki je samo 33 metrov oddaljen od orkestra, eno desetinko sekunde. Električno uho, ki je oddaljeno 3000 kilometrov, čuje prej tone kakor pa človeško v neposredni bližini. Dočim so za posetnika dunajske opere ti zvoki še bodočnost, so isti zvoki za bagdadskega meščana že preteklost; on posluša že naslednje akorde, ki jih Dunajčan še napeto pričakuje.

Poskusimo v mislih izvršiti eksperiment večjega stila. Predstavimo si, da so na luni prebivalci, ki imajo radio-aparate. Ti so svoje

aparate naravnali na dunajski val, da poslušajo predstavo iz dunajske opere. Že eno in četrti sekunde pozneje bi prebivalci lune slišali zvoke dunajske opere, dočim bi na Dunaju v istem času isti zvoki ne prišli niti do Mestnega parka, ki ni dosti oddaljen od opere. Ali pa: Na trgu pred dunajskim magistratom govori govornik veliki množici poslušalcev in njegov glas ojačujejo z mikrofonom, da ga morejo slišati tudi poslušalci, ki so 400 metrov oddaljeni od govornika. Prebivalci na luni so tudi radovedni, kaj bo govornik povedal. In glej, prebivalci lune bodo slišali ta govor na svojih radio-aparatih preje kakor pa Dunajčani, ki so 400 metrov oddaljeni od govornika. To čudo povzročajo Herzovi valovi. Če bi glas iz govornikovega grla mogel dospeti na luno, bi ga tamkajšnji prebivalci slišali 13 dni pozneje, prebivalci Marsa pa bi morali čakati nanj 15 let.

Da se v Bagdadu preje čuje melodija, ki jo svirajo na Dunaju, kakor pa na Dunaju samem, to je nekako protislovje našemu pojmovanju časa in prostora in nas spominja na Einsteinovo relativitetno teorijo. In ravno ta relativitetna teorija vsebuje take in slične »nemčnosti«. Tako je Einstein s svojo izredno matematično intuicijo dokazal, da je časovna ura na aerodromu krajša, kakor pa na letalu, ki leti z veliko brzino. Če bi mi v kaki vse-mirski ladji mogli s kozmično brzino leteti po vesmirju in bi se po sto letih vrnili na zemljo, bi naši vrstniki že davno vsi pomrli, dočim bi se nam zdelo, da smo le za par let starejši. Brzina vožnje, s katero letimo po prostoru, se pretvarja v časovno čudo, ravno tako, kakor naš primer z radio-valovi, ki ni ničesar drugega, kakor majhen del relativnosti človeškega pojmovanja, merjenja prostora in merjenja časa.

— PEGE —

odstrani tako in brez sledu »Creme Orizol«
vobita se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo-
ga »Cosmochemia«, Zagreb, Smiljkasova 21. Telefon 49-97

Pot od trte v kozarec. Trgatev se pričinja. Na levi sliki zgoraj vam ponuja brhko dekle lepo grozdje. Na desni vidimo, kako nosijo natrgano grozdje v stiskalnico, kjer ga prešajo. Spodaj na levi natakajo vino v sode, na desni ga pa prijatelj dobre kapljice že pokuša.

Protiframazonški kongres

I. protiframazonški kongres se je vršil leta 1896 v Tridentu. Pred svetovno vojno je bilo na avstrijskem državnem področju framazonstvo sploh prepovedano. Sleherni državni uradnik in častnik se je moral zavezati, da ne bo postal framazon. Zato se je nahajalo višje framazonsko vodstvo v Budimpešti in na Ogrskem so zborovale tudi avstrijske lože, da so se izognile avstrijskim oblastem. Toda po svetovni vojni je framazonstvo doseglo velike uspehe, posebno na Dunaju, zato se je tam vršil ta mesec II. mednar. protiframazonški kongres. Kongres bi se moral vršiti že spomladi, a mednarodni pripravljalni odbor je imel toliko dela s povabili in pregledom prijavljenih podatkov, da je slednjič predložil kongresu na september. Na kongresu so bile posebno zastopane Južna Nemčija, Ogrska, Italija, Poljska, prišli so pa delegati tudi iz drugih dežel. Razen številnih znanih politikov so se kongresa udeležili tudi visoki cerkveni dostojanstveniki. Na vsem svetu šteje framazonstvo danes okrog 28.000 društev z nad 5.000.000 članov.

Gradnja cest in strankarska politika

Med vsemi srednjeevropskimi republikami ima Honduras največ generalov. To dela vladi precejšnje skrbi, zakaj generali gredo tudi enkrat v pokoj in žive potem navadno še zelo dolgo. Končno so našli izhod, da so preskrbeli generalom, ki imajo le majhno pokojnino, pribolišek.

Izid državnozborskih volitev v Nemčiji. Velik porast krilnih strank. Ogromno krilo na levi (komunisti), ogromno krilo na desni (narodni socialisti), majhen trup v sredi. Kako zanimivo anatomijo kaže ta ptič! Bo li mogel leteti?

Imenovali so jih za nadzornike delavskih skupin, ki grade ceste skozi džungle, močvirja in hribovito ozemlje. Delo pa ne gre brez ribarij od rok, tudi ne more, ker se je vmešala strankarska politika. Med liberalci in konservativci je ljubosumnost na dnevnem redu. Vsaka stranka je ponosna na cestne odseke, ki so jih zgradili njej pripadajoči generali, in se potrudijo, da jih na račun druge stranke hvali. Nedavno je bil v Hondurasu slavenstven banket, tekmo katerega je neki gost omenil, da je njegov avtomobil na neki skrajno slabo flakovani cesti zavozil v jama in se pokvaril. Mrzel molk je sledil tem besedam. Zadeva bi kmalu postala zelo resna, ker je neki vročekrvni častnik že hotel poleteti sabljó. Predsedniku se je s težavo posrečilo napraviti mir, po banketu pa je poklical nepredvidnega gosta na stran in ga poučil, da je cestni odsek, kjer se je boje nahajala jama, delo konservativne stranke, in da na konservativnih cestah ni nobenih jam. Svoj pouk je sklenil z besedami: »Vi ste brez dvoma zašli na cestni odsek, ki so ga zgradili ti preklicani liberalci.«

Roparski umor v stanovanju it. atašeja v Varšavi

Iz Varšave poročajo: Te dni se je zgodil v stanovanju italijanskega atašeja dr. Cora strašen roparski umor. Ko sta se dr. Coro in njegova žena okoli 4 popoldne vračala od kosila, sta našla vrata v stanovanje na pol odprta. V delovni sobi atašeja pa je ležala z razbito lobanjo v mlaki krvi 26letna služkinja mrtva na tleh. Blagajna in vse pisalne mize so bile s silo odprte. Denarja ni bilo mnogo ukradenega, okoli 3000 zlotov in 2500 lir. Sreča, da je dr. Coro pred nekaj dnevi vse dragocenosti svoje žene in večino svojega denarja shranil v banki.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 19. sept.: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Časovna napoved, borza, plošče. 18.00 Radio orkester. 19.00 Gospodinska ura, gđ. Cilka Krekova. 19.30 Francoščina. 20.00 Citre, g. Lóske. Samospevi g. Avg. Živka. 21.00 Operetna glasba, izjava radio orkester. 22.00 Časovna napoved in poročila.

Sobota, 20. septembra: 12 Dnevne vesti, plošče. — 13 Časovna napoved, borza, plošče. — 18 Radio-orkester. — 19 Aktualna ura; Andreeva ekspedicija na severni tečaj, predava prof. dr. Bohinc. — 19.30 Plošče. — 20.30 Prenos iz Beograda. — 22.30 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sobota, 20. septembra.

Beograd: 12.45 Koncert kvarteta. — 17.30 Recitacije in petje mladinskega zbora. — 18 Koncert lahke in zabavne glasbe. — 20 Prenos opere iz Narodnega gledališča. — Budimpešta: 9.15 Koncert vojaške godbe. — 12.05 Koncert Radio-kvarteta. — 18 Zabavna glasba. — 21.20 Plošče. — 22.45 Koncert ciganskega orkestra. — Dunaj: 11 Dopoldanski koncert. — 13.10 Plošče. — 15.20 Popoldanski koncert orkestra. — 17 Pustolovščine dr. Dollitessa (slušna igra). — 18.05 Koncert komorne glasbe. — 18.35 Pesmi. — 20.05 Ljudski koncert. — 21 »Brigatino«, opereta. — Milan: 12.15 Koncert zabavne glasbe. — 16.35 Mladinska ura. — 17 Plošče. — 19.30 Večerni koncert zabavne glasbe. — 20.40 Komedija. — 21.15 Veliki pestrí koncert. — Praga: 21 Koncert godbe na pihala (narodne melodije). — 22.30 Lahka glasba. — Langenberk: 20 Veseli večer (koncert zabavne glasbe). — 24 Mojstri jazz (plošče). — Rim: 17.30 Koncert Radio-orkestra. — 21.05 Veliki pestrí koncert. — 23 Koncert jazz orkestra. — Berlin: 19 Koncert zabavne glasbe. — 20.30 »Na sprehođu«, igra z godbo. — Toulouse: 13 Koncert jazz orkestra. — 18.25 Koncert argentinskega orkestra. — 19 Pestrí koncert. — 20.15 Španske popevke. — 21.15 Operetna in zabavna, nato plesna glasba. — M. Ostrava: 12.20 Popoldanski koncert orkestra. — 18 Plošče. — 19.35 Koncert godbe na pihala. — 20.30 Ljudski večer. — 21 Plesna glasba. — 22.30 Lahka glasba.

Za izboljšanje kakovosti sadik

Drevesničarstvo, t. j. vzgoja sadnih dreves je v novem času pri nas precej razširjeno. Naše drevesnice pridelajo letno 300.000 do 400.000 sadnih dreves, katere posadijo v pretežno večini naši sadjarji. Te številke pa ne odgovarjajo potrebni, kajti veliko sadjarjev bi sadilo veliko več, ko bi drevesca mogli dobiti. Posledica vsakoletnega pomanjkanja sadnega naraščaja je ta, da boljši sadjarji naročujejo iz inozemstva, kar pomeni za našo trgovinsko bilanco velik primanjkljaj, ker stane eno drevo v inozemstvu 35 do 50 Din. Krivdo na pomanjkanju nosijo največ tisti drevesničarji, ki so zašli na stranpoti in začeli čisto po tovarniško gojiti sadni naraščaj, ki je bil zadnji čas že tako dvomljive vrednosti, da se je doseglo v tem višek. Tako, izredno na gostem vzgojeno drevo dvomljivih sort se je nudilo že za par dinarjev, vsi seimi in trgi so bili pomladi natrpani s temi rastlinami.

Boljši drevesničarji so poskušali tu posredovati na tak način, da so tudi oni poskušali produkcijske stroške znižati, umljivo da v škodo kakovosti sadnega naraščaja. Tako je nastala zadnja leta med drevesničarji neka tiha tekma, kdo bo nudil ceneji in na ta način seveda tudi slabši sadni naraščaj. Višek je to doseglo zadnja leta, ko so se pogosto prodajale sadike, ki so bile pod vsako kritiko. Zato je Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani pozvalo vse drevesničarje, da pričnejo misliti, kako bi se odpomožno temu zlu in postavilo s časom produkcijske drevese na pošten temelj. Dne 9. januarja t. l. zborovali so pod okriljem društva, v navzočnosti zastopnikov banovine in sadjarjev skoro vsi boljši drevesničarji dravske banovine, med njimi kot gost tudi največji hrvaški drevesničar g. Milinarič. Stvorili so se važni zaključki v korist sadjarske in ta celodnevni sestanek, ki je potekel v najlepšem sporazumu, je imel posledico, da se je po spremembi pravil, ki jih je odobril občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva, ustanovil v okvirju istega drevesničarskega odseka. Na drugem zborovanju dne 6. julija so se določila temeljna pravila in izvolil se je odbor.

Do letos nismo imeli nobenih določil, ki bi uravnale prodajo drevesc, vsak drevesničar je oddajal za prvovrstne sadike to, kar je baš imel. Zato so ta od drevesničarskega odseka določena pravila izredne važnosti za razvoj našega sadjarskega, prav posebno se radi tega, ker tvorijo že pogodbo med sadjarjem in drevesničarjem in imajo pravnopravni značaj. Glase se:

Pravila za vzgojo in prodajo sadnega naraščaja. Ta pravila imajo namen ščititi kupujoče sadjarje, da oni vedo, kakšne morajo biti naročene sadike, oziroma kaj lahko zahtevajo. Vse sadike morajo biti zdrave, pristne sorte in dobro vkoreninjene. Vsaka sadika mora biti označena s imenom sorte na priveznici tablici, kjer naj bo event. označena tudi drevesnica. Pri pritičenih oblikah je treba navesti tudi podlago. Ako je zvezano več drevesc iste sorte v eno butaro, zadostuje za ves povez ena tablica. Drevesca raznih sort morajo biti različno označena.

1. Visokodebelno dreve. Tako dreve naj ima ravna debla (majhne ali od sort povzročne kri-

vine ne štejejo) visoka okoli 1.80 m do vrha. Vrh je lahko eno ali večleten, v zadnjem slučaju vzgojen s primernim obrezovanjem. Imeti mora 5 vejic, katerih dolgot se določiti ne da, radi neenakomernosti rasti sort. V vrh cepljena drevesca morajo imeti najmanj 3 vejice. Jablane morajo biti cepljene na semenjak lesnik, hrške na divjak drobnik, češnje na divjak svetloskorjaste lesne češnje. Debelost debla mora meriti v polovični višini okoli 5 cm v obsegu. Za prehodno dobo ločimo prvovrstna drevesca z obsegom okoli 5 cm, kakor so bila običajna od sedaj in s 6 cm obsega, kakor jih bomo gojili odslej dalje.

2. Srednjedeblno dreve. To ima deblo, ki meri okoli 1.50 m do vrha, sicer pa mora biti ravno tako, kakor visokodebelno.

3. Nizkodebelno dreve ima pa deblo z okoli 1 m višine do vrha. Takšno drevo bo potrebovalo novodobno sadjarstvo. Po dogovoru in pravočasnem naročilu se vzgaja lahko višje ali nižje in cepi tudi na pritično podlago.

4. Pritlično dreve, to so grmiči in osnove za piramide, oziroma špalirne oblike. Višina debla je okoli 40-50 cm do vrha, pri špalirnih oblikah vedno 40 cm, prav toliko je oddaljenost posameznih etaž. Pritlično dreve mora biti cepljeno na odgovarjajočo pritično podlago, na divjak se smejo cepiti one sorte hrške, ki na kutini ne uspevajo. Češnje, breskve in marelice je cepiti na lasten semenjak, Julijevo slivo ali črni trn, višnje in polvišnje na raskeliko.

5. Okulati t. j. enoletni cepljenci, ki naj bodo okoli 60 cm visoki.

Cene se razumejo v dinarjih loko drevesnica brez skonta ali kakga drugega odbitka. Za osebo izbrane sadike ta pravila in cene niso mero-dajne.

Razpošilja se na račun in nevarnost naročnika, pakovanje se mora izvršiti skrbno in se za pakovalne stroške računajo lastni izdatki za delo in material. Stroški za večjo balo z dostavo na kolodvor vred točno 20.- Din.

Drevesničar jamči za zdravo in rastno robo. Jamstva za rasti pa prevzeti ne more, ker je to odvisno od činiteljev, na katere drevesničar nima vpliva.

Drevesničar prevzame jamstvo za pristnost sadike in navedene podlage do dovršenega 5. leta po saditvi. Odškodnina se sme zahtevati le v slučaju resnične škode, katere se mora jasno dokazati, vendar le do faktorne vrednosti rastlin.

Priporočje se upošteva 10 dni po prejemu. Nadomestje sličnih sort je dovoljeno se, ako ni v naročilu izrecno zabranjeno. Vzorci in mere so povprečne.

Od sadjarjev samih je odvisno, kako se bodo ta določila spojevala. Trenutnega izboljšanja ni pričakovati, pač pa bo prišlo tekmo nekaj let vse v red. Drevesničarji bodo primorani, da dosežejo te norme, sadiči bolj na redko, sadike bodo takoj bolj čvrste. Sadjarji bodo vsaj približno znali, kakšno drevo bo, ki ga naročujejo. V njih lastnem interesu je, da zahtevajo pri naročilu dobavo dreveja po normah in določbah drevesničarskega odseka Sadjarskega in vrtnarskega društva.

bl. XI. 439.50 bl. XII. 439-440 (440). srečke Rdečega križa 52 bl. 8% Bler. pos. 97.25-98.25. 7% Bler. pos. 86-86.75. 7% pos. Drž. hip. banke 85.50 do 86.6% begl. obv. 75.75-77. pos. mesta Zagreba 75 bl. tob. srečke 20-32. — Bančne delnice: Ravna gora 75 den., Hrvaška 50 den., Katoliška 36 do 40. Poljo 56-56.50 (56). Kreditna 96 den., Union 191-194, Jugo 77.50-78.50 (78). Lj. kred. 122 den., Medjunarodna 68 den., Narodna 8175-8300, Obrtna 40 bl., Prašedion 924-925 (920-923). Srbelka 188 den., Zemaljska 133-134 (134). — Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Gutmann 152.50 do 156, Slavek 60-62 (60), Slavonija 200 den., Našice 1250 bl., Danica 98-105, Pivara Sar. 175-190, Drava 215-230, Sečerača Osjek 310-313, Nar. ml. 20 den., Osj. ljev. 180 den., Brod. vag. 80-95, Union 120 den., Vevče 124 den., Isis 40-50, Ragusa 397-400, Oceania 200-205, Jadr. plovl. 550 do 600 (580, 540, 550), Trboveljska 392-396.

Belgrad. Narodna banka 8200-8280, 7% Inv. pos. 88.50-90, agrari 55-56.50, vojna škoda 453. IX. 453.50, XII. 463-463.50, Tob. srečke 30, 7% Bler. pos. 89.875, 7% pos. Drž. hip. banke 89.25, 6% begl. obv. 77-78.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu: London 7% Bler. pos. 85-85.75, New York 8% Bler. pos. 96.50-97.50, 7% Bler. pos. 84.50-85.50, 7% pos. DHB 84.75-85.

Dunaj. Wiener Bankverein 16.80, Creditanstalt 47.40, Escompteges. 159.60, Zlyno 91.85, Aussiger Chemische 176.50, Mundus 156.50, Alpine 25.05, Trboveljska 48.75, Rima Murany 83.50.

Žitni trg

V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Novi Sad. Orobiti: pšen. buč. 70-250. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 14 vagonov, oves 1 vagon, koruza 49 vagonov, moka 5 vagonov, otrobi 6 vagonov. Tendence neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence: prijazna. Promet: srednji. Pšenica: okt. 15.50-15.68, zaklj. 15.68 do 15.64; mare 16.94-17.05, zaklj. 17.05-17.06; maj 17.34-17.39, zaklj. 17.40-17.41. Rž: okt. 9.20 do 9.22, zaklj. 9.20-9.31; mare 10.40-10.54, zaklj. 10.58-10.54. Koruza: sept. 14.-, zaklj. —; maj 13.30-13.60, zaklj. 13.60-13.61; transit maj 12.21, zaklj. 12.30-12.40.

Les

Na ljubljanski borzi je bil ekskurzivno prodan 1 vagon hrastovih tramov po 500 Din (25-25 cm 15 kom. 2.65 m, 16 kom. 2.89 cm in 10 kom. 3 m fiko Poštojna trs).

Povpraševanje je za 1 vag. parj. obr. bukove 21 m, 30 mm 1-1.90 m od 14 cm dalje, 1 vag. sir. neobrobilj. buk, 1 vag. javorjevih plohov, 10 vag. buk. okrogle več vag. jelovih kratke 0.90, 2.50, 1, 8, 3.50, 2, 3.60 m od 8 cm šir. dalje.

Hmelj

Nürnberg, 18. sept. as. Na trg je bilo pripeljanih 200 bal hmelja, prodanih pa je bilo 400 bal. Za gorski hmelj se je dosegla cena 50-60 Mk, za hallertauski hmelj pa 50-80 Mk. Za inozemski hmelj ni bilo kupnje. Razpoloženje je bilo prijaznejše.

Iz društvenega življenja

Stolna prosveta ima nocoj, v petek ob 8 sejo v Jurislovski tiskarni.

Zadruga »Akademski dom« poziva vse akademike in abituriente, ki reflektirajo na stanovanje v domu, da vložijo prošnje do 27. t. m. Prošnje so priložiti študijske dokumente in ubožno spričevalo. — Načelstvo »Akademkega doma«. (Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.)

Dr. Gerhard Gesemann: Die serbokroatische Literatur

Akademische Verlagsgesellschaft Athenion Wildpark-Postdam izdaja že nekaj let v posameznih snopiščih ogromno delo, ki po obsegu, vrednosti in bogastvu gradiva, tako književnega kakor ilustrativnega, nima na svetu para. »Handbuch der Literaturwissenschaft« je naslov celotnega tega dela in glavni urednik mu je znameniti književni zgodovinar, esejist in kritik Oskar Walzel, profesor na univerzu v Bonn. Število sodelavcev je zelo veliko in seznam imen je nad vse častljiv.

V tej zbirki je torej izšel Pregled srbsko-hrvaškega slovstva iz peresa dr. Gerharda Gesemanna. Gesemann je med nemškimi raziskovalci srbsko-hrvaških književnih zakladov najbolj ugleden mož in zlasti znan kot urednik in pokrenitelj revije »Slawische Rundschau«. Njegovo delo o srbsko-hrvaškem slovstvu je prvo v zavednem nemškem slovstvu, ki obravnava srbsko in hrvaško slovstvo kot enoto in hkrati. Pregled je strnjen, na 46 straneh velikega formata, a v načrtu gotovo sijajen, točen in svojem namenu najbolj ustrezajoč. Brez natevanja pojavov drugega reda, ki za tujca, ki se hoče seznaniti s srbsko-hrvaškim slovstvom, nimajo kdo ve kakšnega pomena, je izločil Gesemann bistvene momente, orisal v širokih, a srečnih in jasnih potezah poglavitne strani srbsko-hrvaškega slovstva. Načrt, po katerem je avtor delal, je brez dvoma originalen in tudi za človeka, ki je bolj znan s srbsko-hrvaškim slovstvom, zelo zanimiv; kajti načrt pred-

stavlja kot eno samo enoto srbsko in hrvaško slovstvo, prepleta in spleta doslej ločeno obravnavani veji srbskega in hrvaškega slovstva v eno samo, organsko zraščeno celoto.

Naslov zgoščenih poglavij Gesemannovega dela so glase: Kulturzonen und Stämme. — Die Volksliteratur. — Das serbische und kroatische Mittelalter. — Renaissance, Barock, Reformation und Gegenreformation in Dalmatien und Kroatien. — Die neue serbokroatische Literatur. Aufklärung, Romantik. — Vom Realismus zur Moderne. — Zvezek navaja dosti bogato bibliografijo ter vsebuje register imen in krajev.

Kakor vsi snopišč »Handbucha«, je tudi ta bogato ilustriran. Prinaša eno prilogo in 30 lepih slik v besedilu.

Karakterizacija kulturnih središč in rodov je zelo posrečena in tvori dragocen uvod v razumevanje srbsko-hrvaškega slovstva. Posamezni možje, kakor Marko Marulić, Ivan Gundulić, Dositej Obradović, Petar II. Petrović Njegoš, Vuk Karadžić in med modernimi Ivo Vojnović, so sicer kratko, a plastično predstavljeni, mnogo drugih je pa avtor dokaj posrečeno skiciral.

Ni dvoma, da pomeni Gesemannov pregled srbsko-hrvaškega slovstva važno obogatitev slovstva o svetovni književni zgodovini in upravičeno je upanje, da bo marsikateri čitatelj vzpodbodo in navdušilo za to svojevrstno in samoniklo, lepo in nenavadno bogato slovstvo.

Cerkveni koncert pri Vel. Nedelji

Cecilijino društvo stolne župnije v Mariboru je priredilo v nedeljo, dne 14. t. m. v novo predstavljeni župni cerkvi pri Veliki Nedelji popoldne cerkveni koncert, ki je nudil globok vpogled v delovanje tega marljivega pevškega društva. Spored je obsegal I. del Jos. Haydnova Velikoga maša, II. del dva latinska speva, in tretji del sedem slovenskih skladb in sicer štiri od P. H. Sattnerja, ena dr. Schwaba, ena Milnar-Cigaleta in ena St. Premrla. Koncertu so prisostvovali prevzvišeni škof dr. Tomažič, mnogo duhovščine in nabito polna cerkev občinstva.

Junaki dneva so bili: solisti gđ. Marion Clarici, ga. Ada Škorpikova, g. Avg. Živko in g. Fran. Neralič, dalje stolni pevski zbor ter orkester s kapelnikom in dirigentom Janez Ev. Gasperič.

Umetniško se je izvajala Jos. Haydnova Velikoga maša; solisti, zbor kakor orkester so bili na umetniški višini. Lahko rečem, že pri odpetem Kyrle so si pridobili srca poslušalcev, gđ. M. Clarici s svojim mirnim in mehkim sopranom, ga. Škorpikova kakor g. Živko, alt in tenor; naravnost dovršeno je pa odpel g. Fran. Neralič v Gloriji »Qui tollis peccata mundi« ter zbor solistov prelepi »Benedictus« in vse druge dele.

K. Etta starejšo skladbo »Laudate Dominum« je zbor odpel vzorno, mogočno je donela skladba R. Wagnerja »Jubilate Deo«.

Zadnji del koncerta je obsegal slovenske skladbe, ki so bile izvajane prav iz srca. Pri srčno je donela P. H. Sattnerjeva »Svetonočna« pesem, dalje »Slavite Marijo«, »Vijemo ti vence«; najhujše je zbor pel: »Marija, kuko si lepa«; tukaj je molil in pel obenem.

Pri Milnar-Cigaletovem Ave, tisočkrat ave, kakor tudi pri dr. Schwabovem »Zdrava Marija«, je zbor pokazal vse svoje vrline. G. Živko je s svojim lirskim tenorjem odpel »Zdrava Marija« z vso lepoto; žal da je bil zbor, ki ga je spremljal, nekoliko premočan, oziroma pre f.

Koncert je mogočno zaključila St. Premrla »Marija, ohrani dom in rodo. Ni je skladbe, ki bi bila tako primerna za konec koncerta, kot je ta.

Cecilijino društvo obstoji iz zrelih ženskih in moških glasov, zbor je zaokrožen, izenačen in ima vse prednosti dobrega zbora. Vse je naravno, nič nateženo; smemo ga šteti med najboljše slovenske zборе.

Dirigent g. Janez Ev. Gasperič, ki živi z zborom in sam uživa, je vodil zbor temperameno, sugestivno in sigurno. Zbor ima v njem jamstvo,

Sport

TEKME ZA POKAL J. N. Z.

Sask (Sarajevo) : Ilirija.

V nedeljo se odigra v Ljubljani semifinale za pokal nogometne zveze. Igrati bi morala prvotno proti Iliriji Slavija iz Siska, ki je premagala Marsonija iz Broda z 2 : 1. Ker je pa Slavija nastopila s neverificiranim igralcem, je tekmo izgubila v prid Marsonije, tako da je Marsonija poleg Sokola iz Beograda, Sanda iz Subotice, Saska iz Sarajeva in Ilirije semifinalist. Vendar pa Marsonija ne bo mogla nastopiti, kajti Marsonija je suspendirana od zagrebške nogometne podzveze. Ilirija je prejela brzojavne Saska in Marsonije, da prideta v nedeljo v Ljubljano. Vendar je pa J. N. Z. Marsonijo kratkoma izločil in določil Saska za nasprotnika Ilirije, ker je Marsonija še vedno suspendirana. Sask je našim klubom dobro znan, saj smo imeli v Ljubljani že večkrat priliko videti to moštvo. Sask je dolgoletni prvak sarajevske podzveze in je eden izmed najboljših klubov v državi. Dobro je znan tudi našim klubom, kajti kadar so v državnem prvenstvu nastopili na Saska, so vedno izgubili. V zadnjem času je Sask v formi močno napredoval in je brez dvoma zelo nevaren nasprotnik Ilirije. Izid semifinane tekme je negotov. Radi te pokalne tekme je ljubljanska podzveza preložila prvenstveno tekmo Ilirija-Primorje.

Našemmu sportnemu občinstvu je pokalno tekmovanje malo poznano. Pokalne tekme, ki jih prireja podzveza, niso tako popularne kakor so druge. In vendar so pokalne tekme v Franciji, Angliji, Nemčiji, Češkem bolj obiskane kot pa prvenstvene tekme. Zakaj? Ponavadi se vrše pokalne tekme za dragocena darila in je naravno, da se potrudijo vsak klub pridobiti tako dragoceno darilo.

Tudi J. N. Z. je polidolna dragocen pokal za to tekmovanje. Ko je bil sedež Zveze še v Zagrebu, je priznan zagrebški umetnik izdelal osnutke za pokal, ki je veljal okoli 40.000 Din. Letos se vrši to pokalno tekmovanje prvič; je nadaljevanje tekem podzveznih reprezentanc za pokal Nj. Vel. kralja. Ta kraljevi pokal si je pred leti osvojila zagrebška reprezentanca v tekmi z Beigradom, ki se je vršila v Ljubljani. Kot nadomestek za te pokalne tekme je zveza namerala nadaljevati z reprezentančnimi tekmi, Naleta je pa na odpor klubov, tako da je sedaj razpisano to tekmovanje za najboljšo klube podzveze, ki ne sodelujejo v državnem prvenstvu. Torej utešna konkurenca klubov, ki izpadejo iz tekmovalne za državno prvenstvo in pa klubov, ki so na čelu prvenstvene tabele v podzvezah. Naravno, da bo to pokalno tekmovanje dobilo drugo obliko, tako da bo pokalni prvak poleg državnega prvaka eden najboljših klubov v državi.

da se bo povzpel z njegovo energijo še do višje stopnje.

Cecilijino društvo vrši veliko kulturno delo s tem, da gre s svojimi koncerti med priprosto ljudstvo, in naj bo prepričano, da mu je ljudstvo za to hvaležno. Fras.

Vigred (12 števk na leto, naročnina 25 Din, z mesečno krasno prilogo 50 Din). Krasno razširjajoči se ženski list Vigred nam je porok, da je idealizem našega ženstva čezdalje večji in da se moti, kdor misli, da naše ženstvo propada. Je pa tudi kulturno in moralno delo Vigreda med našim ženstvom najvišje hvale vredno pojav, ki ga je treba z vsemi silami podpirati, kajti čezdalje bolj se udeležuje ženska v javnem življenju, čezdalje bolj jasne postajajo njene nove naloge in Vigred ji je čudovito dober, hraber in prečiščen, v vsakem pogledu preizkušen vodnik. Bogato gradivo bi zares zaslužilo obširnejše obravnavo, vendar se hočemo omejiti le na navedbo nekaterih prispevkov iz poslednjih dveh števk, ki so posebno pomembni in zanimivi: Dr. France Debevec razpravlja O lepoti duše, A. L. opisuje k 50 rojstnemu dnevu Helene Keller naravnost vzgledno zgodbo njenega življenja, Dr. Fr. Jaklič priobčuje zares čitana vredno razpravo O spoštovanju in ljubezni do dela. A vse ostalo gradivo prav tako toplo priporočamo — nobena delke in nobena žena ne sme biti brez »Vigreda«!

Modra ptica. Septembrski zvezek »Modre ptice« prinaša na prvem mestu iz Maksima Gorkega knjige »Spomini na sodobnike« poglavje o Levu Tolstemu v prevodu J. Vidmarja; — tri pesmi Paula Verlainea v prevodu V. Š.; — Vladimir Bartol, ki se v poslednjem času vedno česče oglašja z novelami, priobčuje pod naslovom »Samo kratak račun« ljubezensko zgodbico, ki ni brez duhovitosti, a tudi ne brez plitkosti; — zanimiv je prispevek Mirana Jarca »Nekaj imen v sodobni irancski književnosti«; — nadarjen je novelist Jože Kranjc, ki priobčuje črtico »S tihotapcem« — vendar mu nedostaje tehnične izurjenosti in v obliki dialoga, v katerem je črtica držana, je premalo trden; — Mirko Javornik je prestavil iz Broder Christiansonove knjige »Das Gesicht unserer Zeite« poglavje »Štirje slogi sedanjosti«. — Pod zaglavjem »Poročila« čitamo kratko oceno Francé Bevkove knjige; Julijan Sever izpod peresa Ivana Grahorja.

V pokalnih tekmah, ki se letos vrše, do sedaj prav za prav ni bilo ostre konkurence. Sand, Sask, Sokol in Ilirija so se kot najmočnejši klubi z lahkoto prerinili v semifinale. Z izjemo Sokola so to sami klubi, ki že od vsega početka reprezentirajo posebni razred klubov. V novem razporedu tekem za državno prvenstvo bodo gotovo igrali vse drugačno vlogo kot do sedaj. Z nedeljsko tekmo se prične prav za prav pravi boj za dragoceno darilo; ne more se napovedati, kdo bo zmagal, ker so ti štirje klubi skoro enakovredni. Do sedaj je Ilirija v tekmah z Saskom in Sandom še vedno podlegla. Pa sedaj?

SK Ilirija. Razpisano propagandno plavalno tekmo za neverificirane plavalce in plavalce prireditelja kopališča SK Ilirije in ne SK Ilirija.

Inozemski zport

LAHKA ATLETIKA.

Za 10 točk Češkoslovaška boljša od Poljske. Izredno je bil obiskan ta mednarodni lahkoatletski miting med Češkoslovaško in Poljsko. Na startu so bili priznani najboljši češki in poljski lahkoatleti. Doseženih je bilo več novih državnih rekordov. Poljski so imeli najboljše sile v tekih na srednje in daljše proge. V metih in skokih pa so bili Češkoslovaški boljši. Turnir se je končal s češkoslovaško zmago v razmerju 83 : 73 točkami. Omenimo naj nekatere boljše uspehe. 100 m: Engel (Č.) 10.8 sek. (nov češk. rekord); 4×100 m: Češkoslovaška 43.2 sek. (nov rekord); skok s palico: Adamšak (Poljska) 3.70 m (nov poljski rekord); disk: Douša (Č.) 45.67 m (nov č. rekord); skok v daljavo: Hoffmann (Č.) 7.12 m (nov č. rekord).

RAZNO.

Ali poznate Köchermanna? V Evropi moremo letos zaznamovati poseben napredek v skoku v daljavo. Kdo bi verjel, da jih imamo v Evropi že enajst takih, ki so dosegli rezultat 7.30 m ali pa še več. Najboljši od teh pa je Köchermann iz Hamburga, kajti ta odlični sportnik je letos napravil skok, dolg 7.61 m. In še nekaj. Od teh enajstih lahkoatletov so kar štirje Nemci. Pogojmo si po vrsti te može. 1. Köchermann (Nemčija) 7.61 m; 2. Balogh (Ogrska) 7.45 m; 3. Svensson (Švedska) 7.42 m; 4. Mölle (Nemčija) 7.41 m; 5. Hallberg (Švedska) 7.38 m; 6. Biebach (Nemčija) 7.34 m; 7. Peters (Holandska) 7.33 m; 8. Meier (Nemčija) 7.32 m; 9. Dobermann (Nemčija) 7.32 m; 10. Szabo (Ogrska) 7.31 m (pred kratkim je bil v Ljubljani); 11. De Boer (Holandska) 7.30 m.

Kdo se najraje vozi po zraku? Angleška zračna prometna družba je izdala poseben izkaz potnikov. Iz tega lahko razvidimo, da je 75% vseh potnikov ženskega spola. Morda je to dovolj jasen dokaz, da so ženske bolj korajžne kakor moški.

Borza

Dne 18. septembra.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji deloma neizpremenjeni, deloma pa so popustili. Promet je bil manjši kakor včeraj, kajti do zaključkov je prišlo le v treh devizah, v katerih je dala Dunaj in Prago Narodna banka, v devizi Trst pa je bilo zaključeno privatno blago.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2275.- bl., Berlin 1945.75 bl., Bruselj 787.63 bl., Budimpešta 989.05 bl., Curih 1065.90 bl., Dunaj 796.05-799.05 (797.55), London 274.57 bl., Newyork 56.37 bl., Pariz 221.90 bl., Praga 167.22 do 168.02 (167.62), Trst 294.70-296.70 (295.70).

Zagreb. Amsterdam 2272.-2278.-, Berlin 1944.25-1947.25, Bruselj 787.63 bl., Budimpešta 987.55-990.55, Curih 1064.40-1097.40, Dunaj 796.05-799.05, London 274.17-274.97, Newyork 56.27-56.47, Pariz 220.90-222.90, Praga 167.22 do 168.02, Trst 294.697-296.697. — Skupni promet brez kompenzacij je znašal 4.19 milj. Din.

Belgrad. Berlin 1944.25-1947.25, Budimpešta 786.18-788.18, Curih 1064.40-1097.40, Dunaj 796.05-799.05, Newyork 56.27-56.47, Praga 167.22 do 168.02, Milan 294.50-296.50.

Curih. Belgrad 9.12875, Amsterdam 207.60, Atene 6.68, Berlin 122.80, Bruselj 71.875, Budimpešta 90.25, Bukarest 5.0725, Carigrad 2.445, Dunaj 72.74, London 25.0525, Madrid 56.20, Newyork 515.275, Pariz 20.245, Praga 15.2925, Sofija 8.7825, Trst 26.995, Varšava 57.75, Stockholm 185.50, Kopenhagen 187.95, Oslo 187.95, Helsingfors 12.955.

VREDNOSTNI PAPIRI

Danes so tečaji državnih papirjev znatno nazadovali. Predvsem je nazadovala vojna škoda, ki je bila zaključena samo promptna in za december-ski termin, dočim ostali državni papirji niso beležili zaključkov. V bančnih papirjih je bil običajen promet v delnicah Poljo in Jugo banka. Uverštila se je Zemaljska banka, čudno pa je nazadovale tečaj Prašedione. V industrijskih papirjih je bil zaključen le v delnicah Slaveksa. Med paroplovnimi družbami so padli danes zaključki po stalno naraščajočih tečajih. V začetku po 530, kasneje po 540 in na koncu 550. Ob zaključku je bilo povpraševanje po 550, blago pa po 600.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 97.50 blago, 7% Bler. pos. 87.25 blago, Celjska pos. 160 den., Ljublj. kred. 122 den., Prašedion 925 den., Kred. zavod 170-180, Vevče 124 den., Stavbna 40 den., Šekir 105 den., Ruše 280-300.

Zagreb. Drž. pap. 7% Inv. pos. 88-88.50, agrari 54.75-55.50, vojna škoda 439.25-439.50 (440), kasa 439-439.50, IX. 439.50 bl., X. 439.50

MALI OGLASI

Venska drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 1-3 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Organist

učencem celjske šole, srednjih let, želi takoj službo, najraje v Prekijah; je skromen in trezen; grepa tudi na vsako najmanjšo žepnjo. Naslov v upravi št. 10.743.

Natakarica

čedne zunanosti — išče mesto v dobro dobi službi ali vzame na račun s kavcijo 10.000 Din. — Ponudbe na podružnico »Slovenca« Jesenice pod šifro »Podjetna«.

Službo dobe

Pridno dekle

kot pomožno moč sobarici, sprejme — Hotel Strukelj.

Čevljar. pomočnika

sprejem takoj za vsa dela. Tome, Kotnikova ulica, baraka.

Hotelsko sobarico

veščo nemščine ter zmogni kavcije, sprejme — Hotel Strukelj.

Praktikantinja

zmogni pisarniških del, sprejem. Prednost imajo ročne vezilje. Obširnejše ponudbe pod »Pisarna-vezilja« na upravo lista.

Učenke

za mehanično umetno vezje in predtisk sprejme Matek & Mikeš, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13.

Učenko

v trgovino z mehanim blagom sprejme Martin Pleterški, Cerkije pri Brežicah.

Prireditve

Vrtno veselico

priredi Prostovoljno gasilno društvo Rudnik v nedeljo, dne 21. septembra na vrtu g. Zebala v Rudniku. Začetek ob 3 popoldne. Vstop prost. Vabi odbor.

Pouk

Gosli poučuje

biv. učitelj konservatorija, Študentovska ulica 9/1.

Šoferska šola

I. oblast konc. Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). — Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Objave

Kapital 100.000

Dvignite pismo v upravi »Slovenca«.

Stanovanja

Soba

za gospoda se odda v »Vzajemni zavarovalnici« na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Lepa solnena lega, elektrika in parket. Poizve se pri hišniku.

Stanovanje

2 sobi, kabinet, pritlikline, blizu sv. Kristofa, se odda takoj ali 1. novembra. Vsa pojasnila pri upravi »Slovenca« pod št. 10.731.

Vnajem

Gostilno

dobro ideo, na deželi ali v mestu, iščem v najem. Samo resnim ponudnikom da naslov uprave »Slovenca« pod št. 10.740

Glasba

Klavirji

Preden kupite klavir, si oglejte moje bogato zalogo prvovrst. klavirjev. — Prodajam najceneje na najmanjše obroke z garancijo. Stokovnjaško popravilo in čisto ugleševanje. — Najcenejša izposojalnica. — Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva 5, Rimska cesta 2.

Radio

Radio aparat

troceven, brezhiben, kupim. Naslov pove uprava pod št. 10.723.

Za kurjavo

boljše kakor premog ali klana drva, prihranite cepljenje in žaganje, zato

cenejši

so tovarniški odrezki sušenega lesa v dolžinah ca. 10—40 cm in debelinah 2—5 cm. Posebno prikladno za štedilnik in peč. Dobavljajo, postavljeno s tovarnim avtom v Ljubljano in okolico pred hišo po Din 333—za 1000 kg trdnika REMEC - Co., Ljubljana, Kersnikova ulica 7. Telefon 2266.

Napravite poizkus in se boste prepričali.

Prodamo

Puhasto perje

kilogram po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. — Potem čisto belo gosje kg po 130 Din in čisti puh kg po 250 Din. L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. Kemič čistilnica perja.

Motorno kolo

»Harley Davidson« s prikolic, izvrstno ohranjeno, ugodno proda Fr. Lovše, Ljubljana, Tržaška c. 5.

Slive za žganje

par vagonov, proda po ugodni ceni: Celestina Glavnik, Ljubljana, Pošgačarjev trg 1.

Otroški voziček

dobro ohranjen, se pocieni proda. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.727.

Kotel za perilo

»Alfa«, že rabljen, se po nizki ceni proda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 10.728.

Graham moka

se zdravniško priporoča ljudem, ki trpijo na prebavi in vsem, ki uživajo veliko mesa. Razpošilja po 5 kg za 40 Din po poštne povzetju Pavel Sedej, umetni mlin, Javornik, Gorenjsko.

Deske

III. a za obijanje kratke za mizarje oblane za pode, prodaja po zelo nizki ceni »Mirija«, Dunajska c. 46. Telefon 28-20 in 25-95.

Mali oglasi v Slovencu

zajamčijo najpopolnejši uspeh

†

Tužnega srca naznanjamo, da nas je po dolgotrajni in mučepolni bolezni, previden svetimi zakramenti, zapustil naš ljubljani sin

Lojze Peternel

Pogreb se bo vršil 20. t. m. ob 8 zjutraj na pokopališču v Poljanah pri Škofji Loki.

Zalujoci rodbine:

Ivana Peternel, mati. Francka poročena Cigler, Marjanka poročena Železnik, sestri. Jakec, brat. Stanko in Peter, svaka. Slavček in Milko, nečaka.

Obrt

Talarje

birete, šemise za velečasto duhovščino ter obleke za gospode izdeluje in se priporoča Fran. Himmelreich, kroj, mojster, Pred škofijo št. 9.

Mlinarij!

R. prosa, ajda in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA. Resljeva cesta 24. Veletrgovina žita in moka.

Za

1 a trb premog suha drva ali koks blizite št. 2056 oz. naročite v Wolfovi i pri Dom. Čebin

Kupimo

Suhe gobe

iz litjskega in škofje-loškega okraja in štajerske proveniencije, sedanje rasti,

divji kostanj želod

kupuje

V. H. Rohrmann, Ljubljana, Sv. Petra nasip 27.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Prez barve ni lepote!

Jekleno mrazlo vpliva brezbarven obraz. Sele barva za polni. Zato uporabljajte »Khasana Superb kremo«. To orankasto lepoto (ki ni šminka!) se individualno različno spremeni žim ga smotreno smatete po licu v rožnat lesk nežno ostrasajo vašemu bistvu, da ni mogoče odkriti umetnega pripomočka. Iste učinek ima »Khasana Superb rdečilo«, ki podeli vašim ustnam mladostno svetlino in zdravje, poleg tega pa jih povdarja zadostno, vendar ne prekriče. »Khasana Superb krema«, kakor tudi to rdečilo je odporno napram vremenu, vlagi in — po ljubom. Samo z milom se da odstraniti barvilo.

KHASANA SUPERB

Zaloga za Jugoslavijo: JUGOPHARMACIA D. D. ZAGREB. Oddelek kozmetike

Dr. M. Albersheim, Frankfurt a. M. - London

Skladišče za Jugoslavijo: Jugopharmacia d. d., Zagreb, Oddelek kozmetike.

Posestniki konjičkov!

Približno 300 m² peska in cementa je transportirati z 8 konjički (Tragtier) 90 m visoko v hrib. Ponudbe na: Gradbeno podjetje ing. Dedeč, Ljubljana, Žibertova 7.

Umrla je, previdena s tolažili svete vere, moja draga mamica, gospa

KAROLINA FELAK

krajevna poštarica v pokoju

dne 18. septembra 1930 ob 16. Dosegla je 83 let. Pokopali jo bodo v soboto, dne 20. septembra ob 16. Zadušnice se bodo darovale v ponedeljek, dne 22. septembra ob 7 zjutraj v minoritski cerkvi. Ptuj (Eichho), dne 18. septembra 1930.

Ing. Rudolf Felak in ostali sorodniki.

Klatež

Iz sibirskih spominov. Povest. A. J. Maksimova. Prevel in s pripombami popolnil Ivan Hrihar

II.

Kdor je srečal Starceva, mu ni bilo treba posebne bistroumnosti za spoznanje, da je ta človek, ki ga je zlomilo življenje, nosil v sebi zarodek neozdravljive bolezni. Ugašal je pred našimi očmi počasi, a gotovo. Vsak dan, ki je šel mimo njega, je postajalo njegovo notranje trpljenje večje in večje. Nekoč, ko sem mu previdno pripomnil, da bi moral svojemu zdravju posvečevati več skrb, se je samo žalostno nasmehnil in se ozrl proti nebu. Ta nasmeh in pogled sta jasno pričala, da se je, dobro poznavajoč svoj položaj, veselil hitro bližajočega se konca svojih bolečin. Ne glede na takšno ravnodušnost do življenja, sem se smatral obvezanega iskati pomoči in sveta pri okrožnem zdravniku, ki je pred nedavnim prišel iz Minusinska in Taštip. Videč mojo skrb, se mi je Starcev zahvalil s tem, da mi je stisnil roko in da je žalostno dejal:

»Vse to je zastoj! Moji dnevi so šteti in ura mojega osvobodjenja se približuje.«

Spoštovani doktor Malinin, ki sem ga poklical k Alekseju Kuzničju, je stopil, ko je ogledal bolnika in predpisal neko ničvredno zdravilo, z mano iz sobe ter je prijateljsko izjavil, da je Starcevo stanje brezupno in neozdravljivo.

»Aleksiej Kuzničji ni bolan telesno, nego duševno

in za take bolezni zdravstvena veda nima sredstev,« je pripomnil Malinin, ko se je poslavljajal od mene.

Z ozirom na tako določni zaključek ni preostajalo drugega, ko po možnosti skrbeti, da se olajšajo poslednji trenutki hitro ugašajočega življenja. Tako sem tudi storil. Starcev, videč mojo skrb, se mi je pokazal od srca hvaležnega. Nekolikokrat sem opazil, da mi hoče nekaj povedati; toda skrivnostnost njegovega značaja in zastarela nezaupljivost do ljudi ga je odvrčala od prevelike odkritostnosti. Smatral je takorekoč za pregrešek vesti, da bi kakega tujca seznanil s izvorom svojih duševnih bolečin. Vendar si je pa strastno želel olajšati s podpisom svojega težkega, neodvratnega gorja srca. Končno je moja pazljivost in moje srčno razpoloženje premagalo to neodločnost. Nekoč, ko se je počutil nekoliko zdravjšega, jel mi je Starcev pripovedovati:

»Morebiti se čudiš, moj dragi skrbnik in prijatelj, da se ti doslej, ne glede na tvoje brezmejno sočuvstvo do mene, nisem mogel oddolžiti z zaupanjem... Ne čudi se in ne bodi, prosim, obenem užaljen po mojem skrivnostnem obnašanju. Morda ti je znano, da si ljudje, ki so v svojem življenju veliko prestali, prizadevajo skriti svoje muke v najtajnejših kotičkih srca, ker nimajo smelosti, da jih odkrijejo pred ravnodušnim svetom. Ti si prvi, do katerega sem po prestanih udarcih usode začutil resnično prijateljstvo in naklonjenost. Pokazal si mi tako brezmejno sočutje, da sem se odločil seznaniti te s svojimi mukami... Morebiti mi to olajša srce.

Priznavam, da se dejanja mojega nesrečnega življenja ne odlikujejo po nenavadnih slučajih in dogodkih. Čisto priprosta so, naravna, celo skoro prozaična:

toda v njih se skriva strašna drama življenja... Trpljenje, ki me ubija, izvira iz brezupne ljubezni in... od neodstranljivih očitkov vesti...

Moj oče je bil najbogatejši kupec v Irkutsku. Imel je ogromna skladišča blaga v raznih mestih Sibirije, pečal se je s tranzitno trgovino s čajem na debelo, imel je svoje agente po vsej Rusiji. Njegova izobrazba se je omejevala na osnovno šolo. Kljub temu pa je znal ceniti izobrazbo pri drugih, zaradi česar je mene poslal na gimnazijo in ko sem jo končal, na petrograjsko vseučilišče. Jako mlad sem še bil, ko sem se vrnil domov kot kandidat.

Oče mi je bil po navadi, ki je bila pri trgovcih udomačena, že našel družico življenja, ne da je smatral potrebno, vprašati mene samega za mnenje. Taki zakoni so v naši pokrajini tako navadni, da sem, kakor to dela mnogo drugih, stopil tudi jaz k poroki ravnodušno. Ne brez želje sicer, pač pa brez veselja. Pokoril sem se enostavno udomačenim navadam našega življenja.

Moja žena, hči bogatega veleobrnika za potrebščine iskalcev zlata, je bila mlado bitje, polno svežosti in krasote, toda brez vsake vzgoje in izobrazbe. Kakšen značaj je imela in je-li me ljubila, nisem mogel spoznati. Oče mi je bil namreč dva meseca po svatbi, boječ se vsled brezvestnosti enega petrograjskih bankirjev poslovne izgube, ukazal, naj se odpravim v prestolnico, da poizvem, kako je s stvarjo in poskrbim, da se nastala pravda dobro završi. Dasi mi je bilo trpko ločiti se od mlade, krasne žene, sem vendar izpolnil očetovo željo. Dobivši priporočilo za našega kompanjona, sem objel Oigo, katero so zalivale solze, in nastopil dolgo potovanje.